

# AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.



„Se nu mi fia a me laudá, fora nu-  
mai *in crucea* Domnului nostru Isusu  
Cristosu.“ (Gal. VI. 14).

Proprietariu, redactoriu resp. si editoriu

**Justinu Popfiu,**

profesoriu de relegiune, de limb'a si literatur'a romana la archigimnasiulu din Oradea-  
mare, vice-rectoriu si spiretuali in seminariulu domesticu.

**Anulu primu: 1868.**

(Semestrulu alu doile: Jul.—Dec.)

**ORADEA-MARE.**

Cu tipariulu lui Otone Hügel, strat'a domnesca Nr. 702/5.

„Pre presbiterii cei dintru voi, i rogu  
ca celu ce sum si eu presbiteru: *pasceti*  
*turm'a lui Ddiu cea dintru voi.*“ (I. Petr.  
V. 1, 2)

# AMVONULU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

# Registru de materie

Semestrulu II. 1868.

## A. Predice de Dominece și Serbatori.

	<i>Pag.</i>
<i>Dominec'a VII. dupa Rosale.</i> Cum se ne rogăm? De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	349
<i>Aceasi Domineca.</i> Ce se facemu in contra ispiteloru diavolului. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	357
<i>Dominec'a VIII. dupa Rosale.</i> Detorinti'a de a fi cu multiumita catra Ddieu, și cum se se descopera acéș't'a? ( <i>Predica de secesiriu</i> ). De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	360
<i>Dominec'a IX. dupa Rosale.</i> Esplicarea Evangheliei. Dupa S. <i>Joanu gura de aur</i> , din discursulu lui alu cincidiecele asupra Evang. S. Mateiu . . . . .	381
<i>Dominec'a X. dupa Rosale.</i> Esplicarea Evangheliei. De <i>Mariu Bihorénulu</i> . . . . .	385
<i>Dominec'a XI. dupa Rosale.</i> Despre usurari și detorisi. De <i>Josifu Cretiu</i> , preotu in Chenisu diec. oradana . . . . .	413
<i>Dominec'a XII. dupa Rosale.</i> Esplicarea 'Evangheliei. Dupa S. <i>Joanu gura de aur</i> , din discursulu lui alu siesadieci și treile asupra Evang. S. Mateiu . . . . .	418
<i>Serbatoarea Adormirii Prea curatei Vergure Mari'a.</i> Despre castigarea odinei. De <i>Teodoru Petrisioru</i> , Teol. in Blasiu . . . . .	423
<i>Dominec'a XIII. dupa Rosale.</i> Pecatulu lu face pre omu nefericitu acum și in lumea acéș't'a. Din predicele fericitului <i>Petru Maioru</i> . . . . .	445
<i>Dominec'a XIV. dupa Rosale.</i> Despre detorintiele conjugali. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	453
<i>Serbatoarea taiarii capului Stului Joanu.</i> Esplicarea Evangheliei. De <i>Josifu Cretiu</i> , parocu . . . . .	459
<i>Dominec'a XV. dupa Rosale.</i> Despre caracterulu crestinului. Dupa <i>Bourdaloue</i> . . . . .	477
<i>Dominec'a XVI. dupa Rosale și Serbatoarea Nascerii Prea curatei Verg. Maria.</i> Laudele Mariei din trei punturi de vedere. Dupa S. <i>Alfonso Liguori</i> . . . . .	487

	<i>Pag.</i>
<i>Serbatoarea Inaltarii Stei Cruci.</i> Despre crucea mortii noastre.	
De <i>Joanu Murgu</i> , parocu . . . . .	492
<i>Dominec'a dupa inaltierea Stei Cruci a XVII. dupa Rosale.</i>	
Despre abnegare. De <i>Josifu Murgu</i> , parocu . . . . .	509
<i>Dominec'a XVIII. dupa Rosale.</i> Despre lene. Din script. rep.	
<i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	512
<i>Dominec'a XIX. dupa Rosale.</i> Despre ucidere. Din script. rep.	
<i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	517
<i>Dominec'a XX. dupa Rosale.</i> Mortea dreptului, — moartea peccatosului. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	541
<i>Dominec'a XXI. dupa Rosale.</i> Despre fertilitatea animalelor. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	549
<i>Dominec'a XXII. dupa Rosale.</i> Despre fericirile raiului. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	573
<i>Dominec'a XXIII. dupa Rosale.</i> Socotirea lucrurilor mari, ce ne-a facutu noue Domnulu, si la ce ne indamna aceste? De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	580
<i>Dominec'a XXIV. dupa Rosale.</i> Explicarea Evangheliei. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	605
<i>Dominec'a XXV. dupa Rosale.</i> Iubirea lui Ddieu trebuie se fia impreunata necesariaminte cu iubirea deapropelui. Dupa <i>Antonu Ruoff</i> , calugheru si oratoriu renumitu germanu . . . . .	614
<i>Dominec'a XXVI. dupa Rosale.</i> Lacomia de avere este unu isvoru de nefericire in lumea acést'a si in cea fiitoria. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	645
<i>Dominec'a XXVII. dupa Rosale.</i> Despre invidia (pisma). De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	654
<i>Dominec'a XXVIII. dupa Rosale.</i> Despre S. taina a Cuminecaturii. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	677
<i>Dominec'a XXIX. dupa Rosale.</i> Despre exemplele rele. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	686
<i>Dominec'a XXX. dupa Rosale.</i> Despre desfrenare si castitate. De <i>Josifu Cretiu</i> , preotu in Chenisu, diec. oradana . . . . .	709
<i>Dominec'a inainte de Nascerea D. N. Isusu Cristosu.</i> Despre demnitatea si fericirea mare a stului Josifu. De <i>Josifu Ziegler</i> din germana . . . . .	814
<i>Serbatoarea Stului Cratiunu séu a Nascerii D. N. Isusu Cristosu.</i> ( <i>Predic'a I.</i> ). Pentru ce a venitu Mantuitoriulu? De <i>Petru Naioru</i> . . . . .	820
<i>Serbatoarea Stului Cratiunu séu a Nascerii D. N. Isusu Cristosu.</i> ( <i>Predic'a II.</i> ). Iubirea lui Ddieu in Intruparea sa. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	823

## B. Predice ocazionale.


## a) La mortu.

	Pag.
<i>A sieptea.</i> Tote sunt desiertatiune. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	366
<i>A opt'a.</i> <i>La mortea unui betranu.</i> Betranetiele sunt frumoase și onorabili in sine, și placute naintea lui Ddieu. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	370
<i>A nou'a.</i> <i>La mortea unui pruncu.</i> Scurtîmea vietiei. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	374
<i>A diecea (pred. concursuale I.).</i> Diferinti'a între mortea direptiloru și a pecatosiloru . . . . .	389
<i>A unsprediecea (pred. concursuale II.).</i> <i>La mortea unei mame veduve betrane.</i> Despre chiamarea mamelorou . . . . .	400
<i>A douesprediecea (pred. concursuale III.).</i> <i>La mortea unui barbatu séu unei muieri.</i> Detorinti'a de a lucrá neincetatu . . . . .	429
<i>A treisprediecea (pred. concursuale IV.).</i> Despre nemorirea sufletului . . . . .	439 & 465
<i>A patrusprediecea (pred. concursuale V.).</i> <i>La mortea unei femee.</i> Despre sortea, schimbarea și trecerea vietiei pamentesci . . . . .	468
<i>A cincisprediecea.</i> <i>La mortea fericitului mitropolitu Ales. Sterca Siulutiu.</i> De <i>Elia Vlása</i> canonicu . . . . .	521
<i>A siesasprediecea.</i> Consolare in necasuri. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	534
<i>A sieptesprediecea.</i> <i>Iertatiuni.</i> De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	554 & 598
<i>A optusprediecea.</i> Despre nestatornici'a lumii. Din script. rep. <i>Luc'a Popu Munténu</i> . . . . .	557
<i>A nouesprediecea.</i> <i>La immormentarea neuitatului episcopu de Oradea-mare Samuilu Vulcanu</i> († 25 Dec. 1839). De <i>Vasiliu Erdélyi</i> , pe atunci canonicu . . . . .	561
<i>A douediecea (pred. concursuale VI.).</i> <i>La mortea unei mame tenere.</i> Despre morte și unele ensusîri ale ei . . . . .	587
<i>A douedieci și un'a (pred. concursuale VII.).</i> <i>La mortea unei fetiore tenere.</i> Mortea e sigura și totusi nesigura . . . . .	620
<i>A douedieci și dou'a (pred. concursuale VIII.).</i> <i>La mortea unei femee nobili.</i> a) Se ne aducemu a minte de morte b) ensusîrile nobili ale celoru morti, sunt mangaiarea cea mai mare pentru gelitorii remasi . . . . .	662
<i>A douedieci și treia.</i> <i>La mortea unui betranu virtuosu.</i> Virtutile, cari prefacu betranetiele intru o cununa frumoasa și stralucita . . . . .	695
<i>A douedieci și patr'a.</i> <i>La mortea unei veduve</i> . . . . .	839

b) la instalarea in parochia.		<i>Pag.</i>
<i>A dou'a.</i>	Detorintiele preotului, virtutile și scaderile poporului. De <i>Moise Bocsianu</i> preotu in Curticiu . . . . .	498
c) la cununia.		
<i>A dou'a.</i>	Detorintiele casatoritoru. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	629
d) câte-va parenese la ocasiuni diverse.		
<i>Prim'a.</i>	La patulu unui morbosu, care dorește a se marturisi și a se cuminecă. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	636
e) Contra peccatului betiei.		
	Predica de <i>Joanu Szabó</i> , preotu in Tria d. orad. . . . .	831
<b>C. Din viet'ă pastorale.</b>		
	Preotulu la patulu celoru morbosi. De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	671 & 701

### D. Poesia.

<i>Catra Maic'a prea curata.</i>	De <i>Julianu Grozescu</i> . . . . .	376
<i>Intru o nopte visorosa.</i>	De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	410
<i>Copil'a frumoasa.</i>	De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .	443
<i>Poesie dechiamate</i> la depunerea petrei fundamentali a spitalului la S. Panteleimonu in Bucuresci. Compuse de <i>M. Zamfirescu</i>		507
<i>Imnulu micu de tote dăilele catra prea curat'a Vergura Mari'a.</i> De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .		539
<i>Oh Domne! mare e voi'a ta.</i> De —a—a— . . . . .		572
<i>Cantecu contemporanu.</i> De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .		603
<i>Relegiunea.</i> De <i>Julianu Grozescu</i> . . . . .		642
<i>Rogatiunea.</i> De <i>Julianu Grozescu</i> . . . . .		675
<i>La unu preotu teneru.</i> De <i>Justinu Popfiu</i> . . . . .		706

 La intrebarea, ce ni s'a facutu mai a dese venimu a desco-  
perî, că *Mariu Bihorénulu*, dela care publicarămă mai multe predice in  
decursulu acestui anu, nu e altulu, decâtu ensusi.

**Redactoriulu.**

# AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 15—31. Iuliu 1868. Nr. 14.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

## Dominec'a IX. dupa S. Rosale.

*Predica*

(dupa S. Joann gura de auru — din discursulu lui alu cincispredecele asupra Evangeliei Stului Matein).

„Dimitiendu poporele, s'a suitu la munte, se se roge singuru, si facundu-se sera, éra acolo singuru. Éra corabi'a éra in miediloculu marii, aruncata de valuri, cà-cí ventulu éra contrariu.“ (Mat. XIV. 23, 24).

Pentru ce s'a suitu Isusu la munte? Ca se ve invetie Iub. Frati! cà deca voiesce omulu a se naltia la Ddiu, a vorbi si a petrece cu Ddiu in rogatiune, e bine, se se retraga dela toietulu lumii, si se fia numai singuru. Pentru acést'a se suia elu mai adeseori la munte, si petrecea acolo nopti intregu in rogatiune, dandu-ne a intielege, ce tempu si ce locu avemu, de a alege, ca se potemu naltia anemele nostre neturburate la Ddiu. Singuraratea si liniscea este mam'a odinei, este unu limanu (o tiermure), care ne scutesce de tote fortunele.

Isusu se sui dara la munte, petrecundu ser'a singuru in rogatiune; éra invetiaceii? invetiaceii se suira in corabia, precun le mandase loru Isusu, ca se treca de ce'a parte catra Cafarnaum. Candu erau catra miediloculu marii, se escà o furtuna cumplita, corabi'a éra aruncata de valuri in tote partile, invetiaceii se implura de fiori, vediendu periclulu, ce i amenintia cu perire. Apostolii erau atacati acum a dou'a ora de unu periclu ca acést'a pe mare; antai'a ora éra si Cristosu cu densii in corabia, acum inse se aflau numai singuri. Invetiatoriulu loru ddiescu voiá adeca se i invetie, a stá cu curagiu si fora frica in tote periclele vietiei. Antai'a ora, candu fusera atacati de o asemenea furtuna pe mare, éra si densulu de facia, de si dormindu ostenitu intru unu coltiu alu corabiei, ca se le pota intinde ajutoriu de locu. Acum inse se departa de densii, i lasa a se luptá in intunereculu noptii numai singuri cu venturile infricosiate si cu valurile rescolate ale marii, fora de a avé necairi neci unu modru de man-



tuire. Cristosu vedea depe munte lupt'a loru grea, vedea florile loru de morte, potea demandá venturiloru, se se asiedie intru o clipita; dar elu asceptá cu voi'a pana la vigili'a (stragi'a) a patr'a a noptii, ca se i dedé la o cutezare sí mai mare, la o statornicia sí mai tare, sí se sternesca in animele loru unu doru sí mai ferbiute dupa person'a lui ddieesca.

La vigili'a a patr'a a noptii, adeca cam la 3 ore dupa medianopte, parasí Cristosu muntele, sí grabí intru ajutoriulu invetiaceiloru sei iubiti, trecundu intru unu modu minunatu pe de asupra apei, pana ce ajunse aproape de corabi'a loru. Ci eta chiaru acum, candu erá lenga densii ajutoriulu atotpotinte, i cuprinsera fiori sí mai mari, cà-ci „*vedindu-lu pre elu invetiaceii amblandu pe mare, s'au spaimentatu graindu: cà este naluca (fantasma) sí au strigatu de frica*“ (Mat. ib. 26). Asiá face Ddieu totu de un'a cu noi, candu vre se ne mantuiasca de necasuri sí nefericiri, tramite inca sí mai aspre catra ele; catra viforulu, ce implú de fiori pre Apostoli, vení sí nalucirea, de care se spaimentara animele loru sí mai tare. Asiá fece Ddieu sí cu Iobu; candu erá se lu mantuiasca, atunci lu cercetá mai amaru prin mortea filorlu sei, prin cuvintele muierii sale, sí prin batjocur'a, ce i veniá chiaru din partea servitoriloru sí a amiciloru sei. Astfeliu fece dar sí cu invetiaceii sei; chiaru in clipit'a, candu erá se i mantuesca, i face se strige inca odata de spaima.

Dar cu câtu fu mai nainte mai mare spaim'a, cu atâtu fu apoi mai mare sí bucuri'a, ce le-a petrursu animele, candu cunoscura in acea statura, ce li se parca naluca, pre Invetiatoriulu loru ddieescu. Candu strigara ei de spaima: „*Isusu le grai loru indata, dicundu: Cutezati! eu sum nu ve temeti*“ (Mat. ib. 27.). Nu au cunoscutu mai nainte invetiaceii pre Domnulu, pentru cà erá nopte sí nu poteau se lu deosebesca in intunereculu noptii; lu cunoscura inse acum, indata ce suná viersulu lui dulce sí mangaiatoriu in urechiele loru. Ventulu batea inca cumplitu, in animele loru inse domniá acum pace, linisce sí curagiu, cà-ci sentiau, cà este lenga densii Domnulu potinte, care demanda furtuneloru marii. Ma pana ce ceialalti stau uimiti, nepotendu grai nimicu de bucuria pentru sosirea atâtu de neasceptata a Domnului loru, Petru, care s'a aratatu totu de un'a celu mai tare in credintia sí in iubire catra Cristosu, i raspunde, din corabia, strigandu: „*Domne! deca cesci tu, demanda-mi se venu la tine pe apa*“ (Mat. ib. 28.). Ce iubire! elu nu ascepta pana va vení Cristosu la densulu, ci in foculu dorului seu, uitandu furtuna, uitandu valuri, vre se merge elu inainte la Cristosu, sí se merge de locu, sí ce credintia! Elu erá convinsu, cà ce'a ce face Cristosu prin atotpotinti'a sa, ace'a, adeca se amble de asupra apei ca pe uscatu, va poté sí densulu omulu slabu, numai se voiesca Cristosu.

Cristosu se convoí in cererea lui Petru, sí i raspunse: „*Vena!*“ sí Petru, plinu de incredere in cuventulu Invetiatoriului seu, se scobori de locu din corabia, pasí de asupra valuriloru, ca se treca la Cristosu. „*Éra batendu ventulu tare, s'a infricosiatu, sí incependu a se cufundá, a*

*strigatu grăindu: Domne! mantuesce-me*“ (Mat. ib. 30.). Asiá este Iub. Frati! omulu. Dupa ce a trecutú peste periclele cele mai mari, si-perde curagiulu si se dá invinsu de periclele cele mai mice, candu a ajunsu acum aproape de tient'a sa. Astfeliu se aratá si Petru aici; plinu de incedere in poterea lui Cristosu, elu pasi cu cutezare asupra valurilor rescolate, fora a se teme, cá se va cufundá; éra acum candu e aproape de Cristosu, vediendu, ce tare bate ventulu, si-pierdú curagiulu, incepú a se elatiná in credinti'a sa, si in mesur'a, in care scadea credinti'a lui, in ace'asi mesura periá dela densulu si poterea mai inalta, care lu tienea asupra apei, incepú a se cufundá, si intindiendu-si manele, strigá dupa ajutoriu, grăindu: „*Domne! mantuesce-me.*“

Cristosu, a concesu turburarea acést'a alui Petru, ca se invetie de aci si Petru si ceialalti apostoli, a nu se increde prea cutezatori poteriloru sale slabe, ca se invetia a cunosce, cá numai in legatura cu densulu, numai prin ajutoriulu lui inaltu potú sperá mantuire. Candu érá inse se se cufunde acum Petru „*Isusu tindiendu man'a l'a apucatu pre densulu, si i-a disu lui: pucinu credintiosule! pentru ce te-ai indoitu?!*“ (Mat. ib. 31.). Prin cari cuvinte voiá, se i arate Cristosu, cá nu ventulu, ce batea tare, ci slabirea credintiei lui l'a adusu in periclulu, de a se cufundá. Deca nu se elatiná credinti'a lui, precum a pasitu pana aci pe mare ca pe uscatu fora a se cufundá; asiá potea sustiené si acum usioru asprimea furtunei, cá-ci celui credintiosu tote sunt cu potintia. Pentru ace'a si dupa ce l'a apucatu Isusu pre Petru, totu mai lasá se vigiesca furtun'a si mai departe, ca se arate, cá nu pote stricá ace'a nimicu celui, care sta tare in credintia. Precum paserea mama, deca i sbora puisiorii din cuibu inainte de tempu, si nepotendu-i tiené aripiorele slabe, stau gat'a a cadé nepotintiosi la pamentu, grabesce la densii, i iea pe aripele sale, si asiá i duce inapoi in cuibu; astfeliu fece si Cristosu cu invatiacelulu seu Petru; intindiendu-i man'a sa atotpotinte, l'a sustienutu, ca se nu se cufunde, si l'a condusu inapoi in corabia. „*Si intrandu ei in corabia, a statu ventulu; éra cei ce erau in corabia, venindu s'au inchinatu lui dicundu. Cu adevveratu, tu esci Fiulu lui Ddieu.*“ (Mat. ib. 32. 33.).

Ve veti aduce a minte Iub. Frati! cá Cristosu a caletoritu si mai nainte la o alta oca siune cu invatiaceii sei pe mare; candu asemene se escá o furtuna inversiunata, incátu érá se se cufunde corabi'a su valurile, ce o napadeau, Cristosu, care dormiá ostenitu de lucrulu dilli intru o parte a corabiei, se desceptá la strigarile de desperare ale invetiaceiloru sei, si scolandu-se, demandá ventulu si marii, si se fece de lorú linisce mare. Atunci invetiaceii si cei ce erau in alte corabie, se spaimentara si se mirau forte, vediendu minunea necuprinsa, si diceau: „*Cine este acest'a. cá si venturile si marca asculta de densulu?!*“ (Mat. VIII. 27.). Acum inse nu mai striga mai multu, ca atunci, cuprinsi de spaima si uimire, cá: „*Cine este acest'a?!*“ ei cadu la petiorele lui, s se inchinu lui ca lui Ddieu, cá-ci au cunoscutu in densulu pre Fiulu adevveratu alu lui Ddieu.

„Cu adevărat! tu ești Fiul lui Dumnezeu!“ Și după aceste „trecurând marea, s'au scoborit din corabia, și au venit în pământul Genesaretilui.“ (Mat. ib. 34.)

Iub. Frați! Caletori suntem și noi pe mare, tîntîndu a ajunge de ce'a parte, la tîermurea ordinei, că-ei ce este lumea acéști'a, decătî o mare plină de furtune, și ce e vietî'a noastră, decătî o corabia, ce trece pe mare, batută a dese de venturi contrarie, de venturile patimelor și ale necasurilor. Fericiți inse noi, că se afla Cristosu în apropierea noastră, și nu numai că ne putem apropiá de densulu; ci lu putem primí cu totul la noi, lu putem portá cu noi, ba chiaru ne putem saturá cu trupulu și sangele lui prea santu, intarîndu-ne astfelu în contra ispitelor' și a necasurilor. Nu lu vedemu, ce e dreptu, precum l'au vediutu apostolii, amblându pe mare, neci nu audîmu viersulu lui, precum l'au auditu apostolii, candu le-a strigatu în miediloculu furtunei infricosiate: „Nu ve temeti! Eu sum!“ dar ore nu ne spune credintî'a, că aici petrece elu totusi în apropierea noastră, pe altariulu nostru; au nu ne spune credintî'a, că elu este celu care ne striga prin viersulu preotiloru sei: „Luati, mancati, acest'a este trupulu meu“ și „Beti dintru acest'a toti, acest'a este sangele meu!“

Se ne apropiámu dara plini de credintîa de densulu toti aceia, cari caletorimu pe marea viforosa a lumii acesteia. Deca S. Petru se fece partasiu unui daru atátu de mare, de potú trece pe de asupra valurilor rescolate, fora a se cufundá în aduncime, pentru că aratá o credintîa atátu de tare în puterea lui Cristosu; cine nu vede cătoru daruri nemarginitu mai mari se va face partasiu acel'a, care nu numai că crede în puterea ddieesca alui Cristosu, ci cu ace'asi credintîa tare se apropia de densulu, și lu primesce la sine întregu, saturandu fomea sa cu trupulu, și stemperandu setea sa cu sangele lui prea scumpu?!

Credeti dar iub. Frați! că acestu Cristosu, care reside pe altariulu nostru, este acel'asi Cristosu, care a sîdîntu odiniora cu Apostolii sei la cin'a cea depe urma; și că mancarea și beutur'a, ce ni o intînde noue astadi în tain'a sa santa, este ace'asi mancare și beutura datatoria de vietia, care o-a intînsu la cin'a cea depe urma apostoliloru sei, este trupulu și sangele seu ddieescu! Candu vedeti dar, că ve intînde preotulu prea sant'a Cuminecatura, nu cumpetati, că o face acéști'a preotulu, ci man'a lui Cristosu se intînde catra voi; ca se ve nutresca cu trupulu și sangele seu spre vietî'a de veci. Alu Domnului este darulu mare, ce ni se impartiesce, și nu omu, nu angeru, séu arcangeru, ci elu casusi este celu care ni-lu impartiesce.

Ce vomu poté aduce dar spre desvinovátirea noastră, deca nutriti cu asemenea mancare ddieesca, nu voimu a încetá totusi, a vatemá prin peccate pre acel'a, care după ce s'a sîerfitu pentru noi pe cruce, nu se oprí, pana ce nu se dede cu totul noue? Ce vomu poté aduce spre desvinovátirea noastră, deca după gustarea mnelului nevinovatu, noi ne facemu

lupi rapitori?! Deca Fiiulu lui Ddieu nu s'a crutiatu pre sine pentru mantuirea noastra, de ce pedepse voru fi ore demni aceia, cari nu si-crutia sufletele loru, ci cu o nebunia orba le dau preda mortii, candu li stă purure deschisu isvorulu vietiei? Acést'a taina maretia este o taina a pacii și a curatiei; se nu cutezo dar, a se apropiá, ci se se departe dela acést'a mesa santa acel'a, care ca Jud'a este dusmanulu lui Cristosu, vendiendu prin pecatele sale pre unulu nascutu Fiiu alu lui Ddieu, cà-ci unulu ca acel'a gustandu cu buze nedemne, osenda si-manca și be sie, pentru cà nu socotesce santi'a trupului și sangelui lui Ddieu. Deca voiti dar Iub. Frati! a fi partasi daruriloru mari, ce ni le intinde Cristosu in prea sant'a sa taina, sierfiti-i lui sufletele vostre cu ace'a iubire ferbinte, cu care se sierfesc elu pentru noi pe altariulu nostru, și ve apropiati de densulu in s. Cuminecatura cu ace'a credintia tare, cu care s'a apropiatu odinora Petru de densulu pe mare, și atunci poteti fi convinsi, cà scutiți și intariti prin trupulu și sangele lui ddieescu, veti poté trece in linisce peste marea vietiei acesteia, pana ce veti ajunge de ce'a parte la tiermurea odinei eterne, unde ve accepta bunurile neperitorie prin darulu și iubirea Domnului nostru Isusu Cristosu, cui se cuvene marire și onore in toti vecii. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## **Dominec'a a X. dupa S. Rosale.**

*Predica*

(de **Mariu Bihorénulu**).

Explicarea Evangeliei.

„Domne! indura-te spre fiulu meu, cà este lunatecu, și patimesce reu, cà de multe ore cade in focu, și de multe ore in apa, și l'am adusu pre elu la invetiaceii tei, și nu l'au potutu vindecá.“ (Mat. XVII. 15, 16).

Pana se intemplá Iub. Asc.! pe muntele Taborului minunea maretia, schimbarea lui Cristosu la facia, pana cei trei apostoli, Petru, Joanu și Jacobu, pre cari i luase Cristosu cu sine in munte, incantati de stralucirea ddieesca, ce li se descoperi, cadiendu pe facia, se inchinau cu frica inaintea maririi lui Cristosu; pana atunci ceialalti invetiacei, și dimpreuna cu densii o multime mare de poporu se adunara la polele muntelui, ca se accepte acolo reintornarea lui. Candu scobori Cristosu depe munte, ca se vena la invetiaceii sei, a vediutu poporu multu in giurulu loru, si carturarii, disputandu-se cu densii. Cristosu i-a intrebatu: „Ce ve disputati intre voi?“ (Marc. IX. 16). La acést'a se fece linisce, toti amutira; și in miediloculu liniscii aduce pasii inainte unulu din poporu, și cadiendu in genunchi inaintea lui, dise: „Domne! indura-te spre fiulu meu, cà este lunatecu, și patimesce reu, cà de multe ore cade in focu, și de

*multe ore in apa, si l'am adusu pre elu la invetiaceii tei, si nu l'au potutu vindecá.*"

S. Mateiu, a carui evangelia s'a cetitu astadi, díce cá acestu fiu morbosu, pre care l'a adusu tatalu seu la Cristosu, erá *lunatecu*. Éra S. Marcu vorbindu despre ace'asi intemplanse, numesce pre acestu fiu *surdu si mutu* (IX. 17. 25). Éra S. Luc'a dechiara apriatu, cá erá *indracitu* (IX. 39), si precum se vede din modulu, cum l'a vindecatu Cristosu, elu erá intru adevéru cuprinsu de diavolulu; inse poporulu tienea a dese pre acesti indraciti de lunateci, pentru ace'a l'a numitu si tatalu seu pre acestu fiu lunatecu, candu l'a adusu pre densulu la Cristosu. „*Domne! induru-te spre fiulu meu, cá este lunatecu si patimesce reu*“ etc.

Priviti aici Iub. Asc.! in acestu lunatecu tipulu unui sufletu peccatosu, care se lasa a fi cuprinsu si domnitu de diavolulu, de acestu dusmanu alu nostru neimpacatu. Diavolulu lu face pre elu *lunatecu*, adeca precum lun'a este schimbatiusa, nestatornica, acusi cresce, acusi decresce, acusi iea o forma, acusi alt'a, asiá este si sufletulu peccatosu, cuprinsu de diavolulu, schimbatiusu si nestatornicu in bine. De multe ore lu arunca diavolulu in focu, in foculu patimeloru carni, in foculu desfrenarii, alu urei, alu invidiei, alu maniei etc. ca se arda in densulu, pana si-va perde tota sentirea pentru cele ceresci, pentru cele ddiesci; de multe ore lu arunca in apa, in apa lucrurilor si grigiloru pamentesci, lenga cari uita cu totulu pre Ddiu, uita lucrarea mantuirii sale. Si adese lu impetresce diavolulu asiá, incatu neci invetiaceii lui Cristosu, neci preotii cu tote rogatiunile si predicarile loru, si cu tota puterea, ce li o-a datu Cristosu spre deslegarea peccatororu si vindecarea peccatoriloru, nu potu se lu intorca, si se lu mantuesca. Veghiati dar Iub. Asc.! neincetatu, si indata ce veti senti vre o pornire peccatosa in anitele vostre, sugrumati-o de locu la inceputu, ca nu cumva se intre diavolulu prin ace'a ca prin o usia in sufletele vostre, se ve supuna puterii sale, si apoi se ve teresca din focu in apa, dela o patima la alt'a, pana ve va trage cu sine in osend'a eterna. Ace'a este firea diavolului, cá si-perde totu curagiulu, si se departa rosínatu, indata ce vede, cá acel'a, pre care lu impetresce cu ispitele sale, i stá in contra cu barbatia. Pentru ace'a dara Iub. Asc.! „*stati in contra diavolului, si va fugi dela voi.*“ (Jac. IV. 7).

Priviti acum Iub. Asc.! neintieptiunea acestui parinte; elu vene a rogá pre Cristosu inainte a totu poporulu, ca se se indure spre fiulu seu, care patimesce reu, si intru ace'a se descarca inaintea a totu poporulu asupra invetiaceiloru lui. „*L'am adusu pre elu la invetiaceii tei, si nu l'au potutu vindecá.*“ Dar, deca voimu a castigá dela ore cine ceva bine, este ore cuvenintiosu, este ore cu cale, a ne propune rogamantu, acusandu pre cei ce se tienu de densulu? si acusandu-i pote chiaru atunci, candu vin'a nu o porta densii, ci o portámu chiaru noi? Invetiaceii lui Cristosu nu l'au potutu vindecá; dar erau ore densii de vina, deca nu l'au potutu vindecá? „*Oh generatiune necredintiosa si stricata* — i re-

spunde Cristosu — *pana candu voi fi cu voi? pana candu ve voi suferi pre voi?*“ (Mat. ib. 17).

Asiá dar Cristosu escusa pre invetiieceii sei dela vin'a, ce li se arunca, mustrandu aspru pre parintele rogatoriu si pre ceialalti evrei, cari erau de facia, pentru necredinti'a loru, si dandu astfelu a se intielege, cá nu lips'a poterii, séu a voiei invetiiaceiloru sei, ci necredinti'a loru este caus'a, deca invetiieceii lui nu sunt in stare a-i scapá de torturele spireteloru celoru rele. Arm'a cea mai potinté in contra atacuriloru diavolului este credinti'a. „*Celui care crede — díce Cristosu — tote sunt cu potintia*“ (Marc. IX. 23). Acést'a arma ni o comenda in contra ispiteloru diavolului si S. Petru, dicundu: „*Inimiculu vostru diavolulu, ambla ca unu leu racnindu, cautandu pre cine se inghitiesca; caruia i stati in contra, fiindu tari in credintia*“ (Petr. V. 8., 9). Pentru ace'a ne striga si S. Pavelu: „*Peste tote luati scutul credintiei, cu care veti poté stinge tote sagețele cele ardicatorie ale celui viclénu*“ (Efes. VI. 16.).

Dar Cristosu nu numai cá mustra pre acelu parinte si pre ceialalti evrei pentru necredinti'a loru; ci totu odata i face se precepta cá s'a chiaru uritu acum, a petrece in miediloculu unui poporu atátu de necredintiosu si stricatu: „*Pana candu voi fi cu voi? — li striga Cristosu plinu de amaritiune — pana candu ve voi suferi pre voi?*“ Ci induratu este elu si in mani'a sa; pentru ace'a abia resunara depe buzele lui cuvintele mustratorie, candu de locu petrunsu de indurare catra acelu parinte neferieitu si catra fiulu lui patimitoriu, díce: „*Aduceti-lu pre elu aici la mine*“ (Mat. 16., 17). Astfelu nu ne lasa bunulu Cristosu fora mangaiare si ajutoriu neci odata in suferintiele nostre, nu neci chiaru atunci, candu ne mustra si ne pedepsece pentru necredinti'a nostra.

„*Si l'a iertatu pre elu (pre diavolulu) Isusu, si a esitu diavolulu din densulu, si s'a vindecatu copilulu din or'a ace'a.*“ (Mat. ib. 18). Vedeti aci Iub. Asc! ce pucinu pote diavolulu de sine. Unu singuru cuventu alu lui Cristosu fu de ajunsu, a-lu silí se parasesca pre acelu bietu de copilu, peste care domniá cu atát'a putere din etatea lui prunesca, si se se retraga cu rosíne in locuinti'a sa intunecosa. Diavolulu nu pote avé mai multa putere in lume, decâtu numai cáta i concede Ddieu; inainte de venirea lui Cristosu a concesu Ddieu diavolului o incurgere mai mare asupra omeniloru. Lasandu-se adeca omulu se fia insielatu de diavolulu, acést'a cu concessiunea lui Ddieu si-castigá prin acést'a orecare dreptu de domnire asupra lui, ca asupra supusului seu. Inse Cristosu a frantu puterea lui, si l'a legatu in catusie, cá-ci precum díce S. Joanu: „*Spre acést'a s'a aratalu Fiulu lui Ddieu in lume, ca se strice lucrurile diavolului.*“ (I. Inu III. 8). Si deca cu tote aceste mai suntemu espusi si astadi ispiteloru diavolului, acést'a se intempla cu concessiunea lui Ddieu, spre a probá statornicia nostra. Ddieu inse nu concede neci odata diavolului, ca se ispitesca pre cine-va peste puterile sale, si decátore concede se fimu ispititi, ne dá totu de un'a si darulu seu necesariu,

prin care se potemu resistá cu barbatia atacuriloru dusmanose ale diavolului. Sî „*fericitu barbatulu — striga S. Jacobu — care sustiene lupt'a, cã-ci aflandu-se lamuritu, va luá cunun'a vietiei.*“ (Jac. I. 12).

Reintornandu Isusu a casa, au pasitu invetiaceii la densulu, sî l'au intrebatu: „*Pentru ce nu l'amu potutu noi scote pre densulu?*“ (Mat. ib. 19). Apostolii au fostu capetatu mai nainte dela Cristosu potere deplina asupra spireteloru necurate; éra acum dupa ce nu potura vindecá pre acestu fiu indracitu, se voru fi temutu, cã a retrasu pote dela densii Cristosu poterea acést'a. Pentru ace'a facu acum intrebarea acést'a. Sî ce le-a respunsu Cristosu? „*Pentru necredinti'a vostra; cã-ci amin dícu voue! de veti avé credinti'a ca unu graantiu de mustariu, veti díce muntelui acestuia, muta-te de aici acolo, sî se va mutá, sî nimicu nu va fi voue cu nepotintia.*“ (Mat. ib. 20). Priviti aici Iub. Asc.! crutiarea adeveratu parintiesca alui Cristosu facia cu invetiaceii sei. Pre evrei i-a mustratu in publicu pentru necredinti'a loru: „*Oh generatiune necredinti'osa sî stricata!*“ etc. éra pre invetiaceii sei i mustra in taina, candu erá numai Elu singuru cu densii, ca se nu micshireze autoritatea loru inaintea poporului. Cristosu i-a infruntatu pre invetiacei pentru necredinti'a loru, nu pentrucã dora invetiaceii nu aru fi creditu in densulu, ci pentru cã nu erá inca destulu de tare credinti'a loru; cã-ci dela densii, ca dela unii, ce petreceau totu in giurulu Lui, sî au vediutu toto faptele sî minunile Lui, potea se ascepte Cristosu cu totu dreptulu credinti'a mai multa sî mai tare, decãtu dela ceialalti evrei. „*Amin dícu voue: de veti avé credinti'a ca unu graantiu de mustariu, veti díce*“ etc. Asiá dar Iub. Asc.! ca se potá face cineva lucruri mari, trebuie se aiba credinti'a mare, asemenea graantiului de mustariu, care de sî e micu in sine, e inse potinte sî aspru in lucrarea sa; astfelu fia omulu cãtu de slabu in sine, deca va avé credinti'a ca acést'a in Ddienu, credinti'a tare, potinte, viua, nu i va fi nimicu cu nepotintia. Prin o credinti'a ca acést'a vomu poté mutá chiaru muntii dintru unu locu in altulu, precum cetimu p. e. despre Gregoriu din Neocesare'a, cã a strapusu unu munte in altu locu, ca se se pota sedí acole baserica. (Euseb. lib. VII. 23). Apostolii sî alti santi au facutu inca sî mai multu, cã au inviatu chiaru morti prin credinti'a loru. Credinti'a este orecum man'a lui Ddienu; prin urmare celui care are credinti'a, tote i sunt cu potintia, cã-ci nu densulu lucra, ci credinti'a, adeca man'a lui Ddienu lucra prin densulu.

„*Acestu soiu — adange Cristosu mai departe — nu ese foru nimai cu rogatiune sî cu postu.*“ (Mat. ib. 21). Asiá dar Iub. Asc.! cu credinti'a mai trebuie se impreunãmu rogatiunea sî postululu, deca voimu a reusi invingatori asupra dusmanului nostru de morte, asupra diavolului, sî asupra ispiteloru lui. Mare a fostu Goliat, sî totusi lu asternú mortu la pamentu miculu Davidu, pentru cã plecá in contra lui „*in numele Domnului Ddienui Sabaoth.*“ (I. Imper. XVII. 46). Se ne rogãmu dar Iub. Asc.! ferbinte, se ne rogãmu cu statornicia, cã-ci de noi ensine suntemu

slabi, și nu suntemu în stare a face nimicu demnu pentru mântuirea noastră; cu darulu lui Ddieu inse potemu tote; ci acestu daru, se dă numai aceluor, cari lu ceru dela Ddieu cu rogatiune ferbinte, statornică, „*Striga la mine și te voi ascultă*“ (Jer. XXXIII. 3). Rogatiunea împreunată cu postu are putere multu mai mare. Prin mâncare au cădiutu protoparintii noștri și prin densii noi în păcatu și în manele diavolului; numai prin postu, adevărat prin reținere dela totu, ce ar poté stérni și nutri în noi pornirile păcătoase, ne potemu scólá éra, numai prin postu potemu scapá de laturile diavolului. „*Prin postu — dăce S. Ciprianu — se spală necurati'a păcatului, se nimicescu poftete rele, se stinge foculu carni.*“ „*Bună este rogatiunea cu postul.*“ (Tob. XII. 8). Rogatiunea silésece pre diavolulu a esí prin cerere, postululu lu silésece a esí prin fome. Dreptu ace'a Iub. Asc.! „*vegħiati și ve rogati, ca se nu cadeti în ispita.*“ (Mat. XXVI. 41). Vegħiati în postu și ve rogati la Domnulu neincetatu, ca se se slabésca carnea, și se se întăresca sufletulu, ca se poteti susținé tari și neclătiți ispitele, și asiá aflându-ve lamuriti, se poteti primí odiniora din manele lui Ddieu resplat'a luptei vestre învingătorie, cunun'a vietiei. (Jacobu I. 12). Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## **Predice ocașionale.**

### **Predicele la mortu,**

cari au concursu la premiulu alu doile.

#### **I.**

Aplicabile la mai multe casuri.

„Se mora sufletulu meu cu mortea dreptilor!“ (C. Numeritoru XXIII. 10).

Se esiste ore omu, care se nu si-doresca morte curată? Se existe ore cine-va, care precependu scopulu, la care chiama Creatoriulu pre omu prin calea vietiei trecătorie, și se nu doresca ajungerea aceluia? Se existe ore omu, care se nu doresca fericirea, de care se indulcescu și se desfeta dreptii, alesii, și sântii lui Ddieu?

Balaam fú unu profetu mintinosu, vragitoriu, ametitu de folosele și de desfetarea lumei trecătorie, coruptu de păcatulu însielatiunii; totusi și elu striga: „*Se mora sufletulu meu cu mortea dreptilor!*“ Asia! și celu foradelege, fora de Ddieu doresce, cere a mori ca cei drepti, ca cei ce au portatu frie'a lui Ddieu în anim'a lor, și au amblatu în călile lui! Anim'a, cuibulu însielatiuniloru, desmerdariloru, urei, resbunarii, va-



nității, sumetiei, și Ddieu scia, alu cătefeliuri de uritiuni peatose, candu presentiesce apropiarea mortii, séu si-intipuieste or'a aceleia: voiosa ar schimbá sorteá cu dreptii; neliniseea, groz'a, și torturele, ce i causeza nesatiulu foradelegiloru, de cari s'a implutu, voiosa le ar schimbá cu pacea lina și cu pregustulu fericirii eterne a celoru pii, ce repausa in Domnulu! . . . .

Si ore pentru ce inca și cei peatosi apretuiescu și dorescu sie mortea dreptiloru? Au dora trecu dreptii fora torture, séu prin mai stemperate doreri la eternitate? Oh! nu. In dorere nu e osebire, ma a deseori cei drepti su nevoiti a suferi mai amare torture decâtu cei peatosi. Cine a fostu mai santu decâtu Isusu Cristosu? cine mai dreptu decâtu Isusu Cristosu și santii lui Apostoli? și a carui morte fú totusi mai dorerosa, decâtu chiaru alui Isusu și a santiloru sei Apostoli? pe-candu scimu, că cei mai multi din ucidatorii loru au trecut prin doreri usiore din vietia. Séu dora cei peatosi pentru ace'a si-dorescu mortea dreptiloru, pentruca amintirea acestor'a e pastrata și binecuventata, éra a celoru fora de lege curendu uitata séu pote blastemata? E dreptu, că cuviosele amintiri și sincerele binecuventari, a caroru iubire ne petrece și pana in mormentulu rece, dau multa mangaiare agonisantelui (moribundului); e dreptu, că renumele pastratu, séu chiaru suvenirea celebrata de posteritare pote fi adeverire eclatante despre marimea spiretului, alu carui trupu s'a prefacutu acum asemene cu pulverea gropei. Credemu inse și bine scimu, cumca Balaam cu peatosii nu doresce neci torturele mortii dreptiloru, neci se indestulesce cu amintirile dupa morte, candu striga: „*Se mora sufletulu mieu cu mortea dreptiloru!*“ că precum suvenirea ori câtu de dulce séu celebrata, asemene e trecatoria, asiá neci torturele agonisarii nu acastiga etern'a fericire a dreptiloru lui Ddieu.

Alt'a e caus'a, pentru carea și cei fora de lege dorescu a mori cu mortea dreptiloru! Si carea e acest'a? — Mortea dreptiloru e lina, mangaiatoria, fericitoria și plina de incredintiare, éra a peatosiloru pe atât'a e de turburatoria, infioratoria și osenditoria.

Se scrutâmu, Tristi Ascultatori! diferinti'a intre mortea dreptiloru și a peatosiloru; de aici va fi mai chiara caus'a dorului de a mori ca dreptii lui Ddieu.

Din trei privintie voimu a scrutá diferinti'a acést'a a) din despartirea de lumea acést'a; b) din mangaiarea séu mustrarea consciintiei; și c) din intruparea sperantiei dreptiloru și groznic'a implinire a desperaturii peatosiloru.

Luâmu la doue parti obieptulu cuventarii. In partea I. vomu scrutá din acele trei privintie mortea dreptiloru, in partea II. a peatosiloru. Ve rogu de ascultare!

I.

a) „Cine mi-va dá mie aripe ca de porumbu, si voiú sborá, si me voiú odini!“ Suspina psalmistulu prof. Davidu, cu doru dorindu a se mantú de sarcin'a vietiei trecatorie, si a se odini de ostenelele ei, chiaru ca si S. Pavelu Apostolulu, carele doresce a se desolve, si a fi cu Cristosu; cá-ci ambii potu díce: „*Lupta buna am luptatu, cursulu am severítu, acuma mi s'a repusu cunun'a vietiei, carea mi o va dá Domnulu in dñu'a ace'a, dreptulu judecatoriu.*“ Urmeza dara, cá despartírea dreptiloru de lumea acést'a trecatoria asiá e de usiora, cátu inca o dorescu si o ceru densii. Inse aflámu, cá si cei drepti — dupa uman'a loru fragilitate, — sentiescu groza de morte. Au nu celu ce avú curagiu a resiste ostei, ce veni a prinde pre Isusu — au nu celu ce se dechiara resolutu a si mori cu Isusu: numai dupa scurtu tempu, de fric'a mortii lu-abnegá (se lapedá de densulu)? . . . Si cei drepti dara dupa debilitatile si afectiunile animei loru, presentíndu cá se rumpe legatur'a cea dintre sine si lumea acést'a; cá voru se perda tote, ce li erau care sufletului; cá voru fi siliti a se despartii de iubittii sei; si presentíndu apropiarea tempului, in care trupurile loru venn a fi depredate de putrediene si de vermi, firesce trebue se fia petrunci de unu fiору de morte, precum si psalmistulu, de si doresce a se odini, díce totusi: „*Anim'a mea s'a turburatu intru mine, si fric'a mortii a cadíntu asupra mea.*“ (Ps. LIV). Inse acést'a frica, acestu fiору nu e turburatoriu de pacea lina a sufletului; cá-ci nutrimentulu pacicu, de care e saturata anim'a dreptului agonisante e mai potericu decâtu alipirea lui de lume si dorerea sentita din despartírea de cara ace'a.

Pentruce s'aru intristá dreptii de morte, deor'a ce numai prin morte potu deveni in posederea bunului eternu? Ei nu si-au repusu speranti'a mantuirii in vanitatile lumesci, ci in Ddieu. Ei bine sciu, cá ceriulu si pamentulu e trecatoriu, éra cá Ddieu vieza in eternu, si cá numai in eternitate lu-potu posedé. Dreptii bunurile si darurile avute dela Ddieu in asta vietia, neci candu nu le-au tienutu de ale sale; ci considerandu-se pre sine numai de economi ai daruriloru lui Ddieu (I. Prtr. IV. 10), s'au folositu de acele asiá, ca se pota dá socota de ele naintea Judecatoriului. Ei neci candu nu s'au desfetatu de posederea acelor'a asiá, ca se fia uitatu, cá nu acelea sunt menite de scopu finale; ci le-au prívitu si folositu ca nisce miediloce spre latírea maririi lui Ddieu, eluptarea bunastarii, fericirii deapropelui, si a propriei loru perfeptiuni. De au avutu ei parte si bucuria de bunuri pamentesci, impartasíndu din acele pre miseri, morbosi, orfani si veduve: si-au facutu sie parte de bunuri eterne. De au fostu miseri, despeptati, asupriti: au suferitu cu blandetia, in umilintia, cercandu imparati'a lui Ddieu si dreptatea lui, si sciíndu, cá „*Domnulu seracesce si inavutiesce, umilesce si inaltia, redica din pulvere pre celu seracu, si din gunoiu pre celu misielu, ca se-lu asiedie in scaunulu ma-*

*ririi.*“ (I. Sam. II. 8). Direptii de s'au desfetatu in baiatii sei: culmea acestei desfetari fericitorie fú speranti'a, cà manuducundu-i pe calea vietiei in fric'a lui Ddieu; voru avé acusi bucuri'a de a poté dice naintea Judecatorului eternu: „Eta eu sí pruncii, carii mi-a datu Ddieu!“ Direptii de au fostu respektati, preferiti séu decorati cu impoterire: poterea depusa in man'a loru, au folositu-o spre aপরarea dreptului miseriloru, asupritiloru, sí s'au nesuitu a fi sinceri eruitori ai adevèrului, credintiosi pazitori sí administratori ai direptatii.

Direptii au privitu vietia ast'a trecatoria numai de unu periodu de deprindere spiretuale trecatoria catra eternitate, au cugetatu vietia ca unu ambitu alu Basericeii prea marite ceresci, in carea numai dupa incetarea vietiei pamentesci va fi iertatu a intrá, celoru, „*ce voru avé parte intru invierea cea d'antáiu*“ — dupace aici s'au facutu — „*preotii lui Ddieu sí ai lui Cristosu.*“ (Apoc. XX. 6). Ei au consideratu vietia de o scola, in carea neincetatu s'au nevoitu a invetiá, ca se devena la deplin'a perfeptiune.

Pentru ce s'aru megni, s'aru intristá dara direptii de incetarea economisarii cu darurile, incredintiate loru prin Ddieu in acésta vietia, fiindu asigurati despre resplat'a eternu duratoria, ce se promite in cuvintele Domnului: *bine, sierbu bunu sí credintiosu! peste pucine ai fostu credintiosu, peste multe te voiu pune! intra intru bucuri'a Domnului teu.*“ (Mat. XXV. 21). Bine sciú direptii, cà ceresculu Domnu pre economii buni ai talenteloru lui, i va pune mosceni eternei sale imperatie. Ce aru poté fi dara caus'a tristetiei direptiloru? deor'a ce ei tota desfetarea vietiei de aici nu au gustat'o din temporariile averi sí daruri, ci din acea afectiune preiubitoria, de carea petrunsi, au sciutu cà tote existu pentru immultirea maririi, cuvenite lui Ddieu.

Nu, oh! nu se intrista direptii pentru despartirea de lumea acést'a trecatoria; ci sí pelenga firesculu loru fiuru de morte, si-afla mangaiarea neexplicabile in asemene cugete: Oh Ddieule Rescumparatoriulu meu! câtu tempu m'ai suferitu pe acestu pamentu in virtute sí sanetate, cu acestea Te am prea maritu. Acuma virtutea-mi franta, anim'a-mi secata fiindu neabile spre darea de lauda sí marire Tie, din tiermurea gropi, in carea me voiu coborí, concrediendu-me nefinitei Tale indurari, ceru numai: primesce umilit'a mea aplecare, cu carea me supunu santei Tale voie; primesce Domne privirea mea redicata catra Tine! Tu prea bune, prea indurate, Ddieule iubitoriu de omeni! ai fostu sí esci sperarea mea in vietia-mi de aici: Tu fii mangaiarea, Tu Domne mantuirea mea in eternu! Eta mi-inchidu ochii, apelandu cu buzele-mi tremurande la nefinitele merite ale fiului Teu sí Rescumparatoriului meu Ddieu. Fà se am parte de „*bucuri'a mantuirii Tale!*“ — Cine e omulu, care se nu doresca asemene despartire de lume? „*Se mora sufletulu meu cu mortea direptiloru!*“

b) Direptii sciindu, cà indata dupa morte spiretulu usioratu de locuinti'a-i pamentesca, stà la judecata particularia; nu provoca la meritele

vietiei loru, neci se amagescu pre sine cu valoarea acelor'a, ci fiindu convinsi, că nu in poterile sale, ci in virtutea darului lui Ddieu au dobenditu placerea lui: nu intreba, că ce ȳa fi resplat'a loru? dară neci se infiora a se infacisiá la judecat'a, ce li stă nainte; că consciinti'a loru nu i mostra pentru voluntari'a calcare de lege, ci decumva din uman'a fragilitate, careia sî ei fusera supusi, au reteditu dela calea placerii lui Ddieu, séu pote au sî cadiutu: îndata s'au silitu a se scolá sî a se îndreptá cu amara infrangere pentru pecatu, cu marturisire sacramentale, sî cu satisfacere; concrediendu-se nefiniteloru merite ale Rescumparatorului Ddieu sî omu Isusu Cristosu. Ce frica, ce fioru se i petrunda dara pre cei drepti din caus'a adormirii trupesci? sciindu că din acestu somnu angerii i voru tredí cu sunete de bucuria. Decumva au lucitu ca faclia in lumea iatunecata de pecate: ore dupa morte se nu stralucesca ei in cet'a dreptiloru? Deca dreptii au iubitu *frumosei'a*, deca anim'a loru ardea de zelulu *casei Domnului*: ore din colo de mormentu se nu fia ei admisi in Baseric'a, cas'a ceresca, a se desfetá de stralucirea cea nesplicabile a faciei Ddieului eternu?

Patulu dreptului moribundu e asemene muntelui Avarim, din care precum a vediutu Moise ore candu pamentulu promisiunii, vede sî dreptulu cu spiretulu Canaanulu celu cerescu, la care aspira ca la uniculu asilu de mantuire. Ochii lui impainginati nu mai vedu lumea, nu vanitatile ei, ci ceriulu deschisu pentru a primí sufletulu lui. Acusi i apare cunun'a nevescedita, ce lu-accepta se i impregiure capulu. Elu vede cu spiretulu triumfulu poteriloru ceresci, vede intre angerii sî alesii lui Ddieu pre amicii, pruncii, consangenií sei, cari au moritu in darulu lui Ddieu, cu bracie deschise acceptandu-lu pre elu. Tote aceste visiuni desfetatorie eschidu lumea din naintea ochiloru lui, sî dreptulu mangaiatu de consciintia, atípindu in braciele visiuniloru fericitorie: se muta acolo, unde fericirea pregustata in agonia o partecipeza aeve. Eta caus'a dorului, ce se esprime: „Se mora sufletulu meu cu mortea dreptiloru!“

c) Dara se vedemu sortea dreptiloru in intruparea sperantiei, ce nutriá in vietia anim'a loru. Despre acést'a dice S. Paulu Ap. (I. Cor. II. 9). „*Ochiulu n'a vediutu, urechi'a n'a auditu, sî la anim'a omului n'au intratu celea, ce a gatitu Ddieu celoru, ce lu-iubescu pre densulu.*“ Asiá trebue se fia. Precum baiatulu nu si-pote imaginá bucuriele prunciei, éra prunculu bucuriele sî desfetarile nobili ale junetiei: asiá noi in ast'a baiatia pamentona nu suntemu califiati a ne imaginá inalt'a sî nefinit'a fericire, carea a pregatit'o Ddieu spre a o intinde in etenitate dreptiloru deveniti la perfeptiune. Totusi decumva ni e iertatu a face deductiune din starea de aici catra starea fericirii ceresci, dícemu: fericirea eterna consiste in cea mai esentiale intrupare a aceloru bucurie sî desfetari, cari le-au sentitu, sî le-au oftatu omenii cei mai întiepti, omenii cei mai buui, iubitori, sî temetori de Ddieu cu totu dorulu animei loru sî in cea mai mare mesura. Asiá sunt sî in vietia trecatoria bucurie, desfetari,

cari nu resaru din pamentu, ci din ceriu roureza anumele; precum: fericirea gustata, sentita din adeverat'a cunoscintia, nefaciari'ta iubire a lui Ddieu; precum: desfataraea conceputa din sciinti'a adeverului, din deprinderea in virtuti crestinesci, si din insocirea, amicitia omeniloru buni. Inse tota fericirea de aici e numai o prefacia palida si obscura a fericirii eterne! ca-ci din caus'a coruptiunii universal, natura' a umana nu e capace a senti aici fericirea in mesura, ce se gusta in eternitate. Acolo spiretele unite cu trupurile loru chiarificate si desvoltate la perfeptiune; voru senti in mesura nefinita fericire, ce isvoresce din vederea gloriei si maririi faciei lui Ddieu, si din iubirea eternu duratoria, si o voru senti in modu ne esplicabile. Cine se nu si-doresca asemenea morte fericitoria?! candu vedemu, ca si pecatosii striga cu Balaam: „Se mora sufletulu meu cu mortea direptiloru!“ de si vietia loru premersa a atrasu asupra-le mania direpta a lui Ddieu, in carea morindu, nesmintitu i ascepta torture eterne. Deci se vedemu mortea pecatosiloru in partea a dou'a.

## II.

a) Doreroa, ce o sentiescu pecatosii din despartirea de vanitatile lumesci, e numai inceputulu doreriloru mortii acelor'a. Ce e mai frescu si mai omenescu, decatu gelnic'a despartire de lucrurile invapaiatu iubite? Ce dorere pote fi mai adunca, mai desperata, decatu cea sentita din despartirea de catra totu, in ce si-repusera pecatosii fericirea loru? Si ce e obieptulu totororu dorintieloru, iubirii, alergarii, ostenelei pecatosiloru pe acestu pamentu? Au nu castigulu de averi? au nu venarea folosoloru si bunastarei loru, au nu reputatiunile, respecturile umane? au nu desfrenulu, tavalirea in petreceri necurate, degiositorie, si altele asemenea? totu atati idoli indummedieiti pe altariulu vietiei pecatosiloru! de cari candu li se anuncia despartirea eterna, i petrunde o groza, tristetia ne mai sentita. Oh! de ar petrunde vederea vostra, Tristi Ascultatori! de ar petrunde — dieu — vederea vostra in laintrulu animei pecatosiloru agonisanti: voi ati fi martorii luptei, ce o suferu ei, cuprinsi de groz'a mortii, carea i desparte de lumea iubita cu atat'a alipire.

Ah! acuma dara e la usia despartirea de tote. Unde sunteti voi frupturile osteneleloru, sudoriloru mele? pentru cari mi-am sierfitu liniscea sufletului! Cui remanu cele, ce am agonisitu? Acuma vedu, ca nu sunt ale mele! Ah voi amicii pecatelor, desfrenariloru mele! voi amici, cu cari am golitu laolalta pocalulu dulce alu foradelegiloru, unde remaneti? acuma nu me insociti, ci me lasati amicu si preda vermiloru? Asia! — sum silitu dara a-mi parasí mosi'a? a me mutá in gropa angusta, intunecosa? — Ah sorte crudele! pentru ce mi-ai facutu cunoscute bunetatile lumii trecatorie, deca nu me lasi a gustá eternu dulceti'a acelor'a? Pentru ce mi-ai aretatu lumin'a sorelui, deca mi-inchidi ochii din naintea radie-loru lui? Pentru ce m'ai chiamatu din nimicia la vietia, deca érase me reimpingi in adunculu aceleia-si?

Aceste sî asemenea cugete torturatorii frangu anim'a pecatosului, candu i apare imaginea mortii, asupra patului doreriloru lui, candu se apropia or'a despartîrii. Sî deca i vedemu lacrimela, i audîmu gemetele, mai adeseori potemu scî: cã aceste nu provinu din infrangere pentru peccate, nu din sentiu de penitintia sêu întorcere catra Ddieu; ci erumpu din dorerea despartîrii de lume.

b) Dara de vomu adauge acestoru doreri inca sî mustrarile consciintiei, din naintea caror'a nu se potu scuti pecatosii?! — Nu e putere pe pamentu, carea se pota nedusi sêu temperã invinuirile consciintiei; nu e modu de a infrenã, sêu molcomã mustrarile ei. Ensii imperatii sî principii poporeloru lumii sunt supusi acestei poteri sbiciuitorie! De a tacutu consciintia, fiindu amutita in vietia, prin cufundarea in grigi, desfrenari, vanitati lumesci: nesmintitu si-redica vocea in patulu doreriloru mortii. Apoi, de sî nu se vedu sagetaturele infipte de ea; cu atãtu mai aduncu frangu sî chinuescu aceste laintrulu agonisantelui peccatosu. Deca fric'a de urmarile nefericite ale orearei fapte peccatoase rescolla consciintia asupra omului; precum de esemplu: fû fric'a fratiloru lui Josifu de urmarile faptei loru, cu cãtu mai ingrozitoria trebue se fia mustrarea consciintiei de faptele vietiei petrecute in foradelegi, atunci, candu peccatosulu in agonia, standu la us'a eternitatii, intra prin aceea, ca de pe pragulu aceleia delocu se fia „aruncatu in întunereculu celu din afara“, unde e *plansu sî scãrsnirea dintiloru; cã-ci vermele lui nu more, sî foculu lui nu se stinge*“ in eternu. Unulu ca acest'a suferindu agonia, parasitu de lume sî de desfetarile ei, nu privesce catra ceriu, nu suspina dupa bucuriele eterne, pentruca nu e in stare a aspirã cu anim'a sa tempita dupa necunoscutela bucurie ceresci; ci reprivesce la acele bucurie sî desfetari, de cari preste satiu si-saturã anim'a, cari inse acuma, ori cãtu de iubite se i fia fostu, lu-implu cu rosîne, floru, sî groza ne mai sentita. Decumva oreandu, de buna sama in agonia i se infaciesieza lacrimela storse din ochii miseriloru asupriti de densulu. Blastemele acelor'a resuna ca nisce tunete in urechile lui, sî i prevestescu apropiarea resbunarii infricosiate. Ce se faca, neavendu cine se i ajute? Au poté se va rescumparã cu comore adunate? candu chiaru aceste martorescu mai greu asupra lui! Au iutindesi-va manele catra amicii foradelegiloru lui? Nu este cine se lu mantuiasca! Pote dora si-va cercã mangaiare in rogatiune? E bine; inse anim'a-i neindatinata a-si cercã mangaiare in rogatiuni, denega sierbitiulu doritu; ace'a mai curendu va erumpe in blasfemia, decãtu in rogatiune, a carei mangaiare neci candu n'a sentitu-o. Éra de ar probã a-si aflã mangaiare in rogatiune; unu sentiu laintranu, consciintia-i mustratoria necurmatu i sioptesce: pana acuma ti-ai deschisu anim'a numai vanitatiloru lumesci, numai foradelegiloru, éra cuventulu lui Ddieu l'ai eschisu din ea; acuma anim'a-ti ne tredita din desiertatiuni, nu cuprinde mangaiarea cuventeloru rogatiunii catra Ddieu. Ai lapedatu pre Ddieu; pentru ace'a sî Ddieu te-a lapedatu pre tine. Asiã celu fora de lege in or'a mortii

ne mangaiatu, mustratu: cade vîptîma desperariloru fiorose, ce lu-amenintia cu eterna osenda.

c) Apoi osebirea cea mai momentosa între mortea direptiloru și a pecatosiloru se manifesta în groznic'a împlinire a fricei de pedeps'a eterna. Dubiteze necredintiosulu asupra eternitatii; denega saduceulu imortalitatea spiretului; batjocuresca inganatoriulu tote, câte sunt sacre și venerata ca atari în laintrulu animei omului întieptu și credintiosu; séu „*dica neîntieptulu în anim'a sa: nu este Ddieu*“, nu este respaltire! abnege afurisitulu diferinti'a între virtute și vitiu și între urmarile acestor'a: noi scîmu, că întru adeveru nime nu si-pote aplicá mai acomodatu asupra sa cuvintele: „*Intiepti-me-voiu, și s'a departatu delu mine*“ — întieptiunea — „*mai departe, decâtu érá*“ (Pred. VII. 23.). Nime — dîcu — nu si-pote aplicá aceste cuvinte mai nimeritu decâtu chiaru acestu soi de omeni, cari ensii si-denega întieptiunea, estirpa tote sentiemintele morali din sine, se desbraca de demnitatea omenesca prin intunecos'a loru retecire. Inse nu uite acestia, că Ddieu nu lasa a se batjocuri; ci de nu aici, nesmintitu în eternitate si-va face resbunare, la care toti acestia se voru tredi prea tardîu.

Ce se fia, în ce se consiste pedeps'a eterna a unoru asemenea peccatosi?! mai aeve nu suntemu în stare a ni o imaginá, neci a o esplicá, decâtu cum aflámu în santele scripture, în cari spiretulu lui Ddieu ne spune pentru ferirea foradelegiloru, că: „*vermele loru nu va mori, foculu loru nu se va stinge*“; și loculu pedepsei loru lu-numosce: „*intunerecculu celu din afara*“, dîcundu, că „*acolo va fi plansu și scarsnirea dintiloru*“. Atát'a inse se pote deduce chiaru, din tote aceste, că torturele de acolo voru întrece și cea mai grozava intipuire a totororu doreriloru sufletesci și trupesci de aici; și aceste cu atátu mai amare, cu câtu neci speranti'a încetarii séu barem a astemperarii acestoru torture nu i-voru mangaiá. Eta sortea peccatisiloru în mortea loru!

Vedeti acum Tr. Asc.! diferinti'a între mortea direptiloru și a peccatosiloru! Cine dintre voi T. A.! — cine dintre voi nu are angeru, séu santu, séu alesu în neapropiat'a stralucire a gloriei lui Ddieu, partasiu eternei fericiri? Și voi ore se nu doriti a marí, și laudá eternu pre Ddieu, în societatea acestor'a, și a ve bucurá de acea nefinita fericire? Cine nu si-va dori mortea direptiloru? și cine nu se va cutremurá de o atare morte precum e a peccatosiloru?

Deci de doriti a morí ca direptii, îndreptati pasii vietiei vostre pe calea direptiloru. Nu lumea, ci pre Ddieu lu-iubiti, pe elu lu-cercati; în cungiurati peccatele, ca consciinti'a-ve curata se o poteti pastrá pe or'a despartirii de lumea trecatoria. Éra câtu tempu i va placé lui Ddieu a ve mai suferi în acést'a vietia, dîceti în anim'a vostra cu s. parintele Bernardu: „*Rogu-me Tie Domne! primesce restulu díleloru vietiei mele; éra pentru anii, cari i am pierdutú, că în foradelegi i am petrecutu: anim'a-mi franta și umilita, Domne, nu o urgisi.*“ Amin.

## Iertatiuni.

Vietî'a ori câtu de lunga, deca a apusu, se pare a fi fostu numai visu. Între noi acel'a e fericitu, care sub acestu visu a preveghiatu! Vietî'a semena a fi o corabiare pe mare, o navigare cu norocu schimbatiu catra limanulu doritu. Între noi acel'a e fericitu, care ajutatu de venturi favoritoric sî tempu linu pote strabate la acelu limanu! Vietî'a e o caletoria mai lunga sêu mai scurta. Acel'a e fericitu, care insocitu de dile senine sub conducere fidela sî intiepleta, nimere calea dreapta catra scopulu acestei caletorie.

Noi asemenâmu vietî'a acestui frate repausatu unei dile, carea pana in apusulu ei a fostu totu senina. Sierbulu adormitu in Domnulu (N. N.) in anii (anume) ai vietiei sale, ori câtu de ocupatu cu grigile mari ale vietiei, nu s'a lasatu totusi a fi injugatu de ele; ori câtu de impregiuratu de tentatiunile desfetariloru vane, n'a uitatu a incungiurá pecatulu in gustarea petreceriloru iertate. Fric'a Domnului i fú conducatoarea vietiei. De unde avú fericirea de a vietinî in linisceea consciintiei, ce i intinse sperarea neclatita catra mantuire. Éra in câtu linisceea crestina a vietiei acestui sierbu alui Ddieu fú pote turburata prin vre o calamitate, elu si-aflá mangaiatoriulu ajutoriu in intiepletiunea sa acastigata din fric'a Domnului, carea de atâte ori i-a molecomitu necasurile lui sufletesci, decâteori s'a sentitu megnitu pentru caderea sa din fragilitate omenesca. Acestu frate repausatu presentîndu apunerea sorelui vietiei sale cu increderea sî speranti'a repusa in Ddieu prevediú, cà venitoriulu seu deaprope nu e intunecosu; fiindu cà sufletulu seu erá saturatu de credinti'a in bunetatea sî indurarea lui Ddieu. Elu ca in decursulu vietiei sale, asiá sî acum nainte de a-si restitui sufletulu zeditoriulu seu, cu infrangere sî umilintia crestina marturisindu caderile peatose ale sale, sî satisfacundu dreptatii lui Ddieu pentru acele, între suspinuri cuviose si-nutri sufletulu cu merindea vietiei ceresci, spre a se unî cu creatoriulu seu.

Totodata eu sierbulu altariulu lui Cristosu, care am intinsu fratelui repausatu acelu penmu alu indurarii sî iubirii nefinite, me aflu onoratu a indreptá in numele repausatului catra voi, Tristi Asc.! cuvintele sale de iertare, nainte de a se mutá din giurulu vostru.

Pre tine te agraiescu mai nainte iubita socia (N.). Vedi-me, oh iubita! acum dupa (n.) ani ai convietniirii nostre, smulsu dela simulu teu, ce batea desu de iubirea catra credintiosulu teu sociu. In miediloculu nesuintieloru mele, pline de sperantie repuse in binecuventarea ceresca, me deoborî viforulu nedumeritu alu mortii, care curmâ straduirile, sterse sperantiele mele, frangundu sî legatur'a cea santa, carea ne-a fostu intrunitu pre noi naintea altariulu iubirii. Vedu valea lacrimeloru tale. Oh dulce socia! aude sufletulu mieu doreroscele tale suspinuri! cunoscú bine chinulu animei tale, carea m'a iubitu cu gingasia; sciú, cà iubirea ta vapaiata me petrece sî pana in mormentulu, care va secá anim'a mea degerata



acum de gerulu mortii. Asculta inse iubita! stempera-ti dorerile cu resemnatiunea in vointi'a lui Ddieu, care pre seracu si pre veduva va primi, si va sterge lacrimile sale. Tu iubita remani si de aici nainte mama buna, ca se suplinesci si loculu tatalui baiatiloru nostri, cu cari ceriulu a binecuventatu iubirea noastra. Feresce i pre ei de caderea in pecatu, pazindu-i in nevinovafia. Scutesce i de tote relele sufletesci si trupesci. Invetia-i fric'a Domnului si iubirea omeniloru! Fii muma credintiosa, ca se poti da sama de acesta avere pretiosa naintea Judecatoriului a tote. Si acum ierta sociului, care te lasa in grigea Parintelui cerescu, celu ce erasi ne va uni in iubirea eternu duratoria. Indurarea lui Ddieu se mangaie veduvi'a ta. Remani, remani cu Ddieu!

*Catra fi si fie.* Veniti, veniti acum voi oh dulcii, iubiti mei fi si fie (N. N.)! veniti inca odata si mai pe urma la braciile mele, veniti se ve imbracisiez la sinulu parintiescu! Ah! veniti voi lastari teneri resariti din iubirea mea! Voi indemnul serguintieloru mele! veniti se stergu lacrimile, ce se storcu din ochii vostri frumosi, se sarutu buzele vostre fragede, se molcomescu dorerile animeloru vostre nevinovate! Ah! ce sperantia me nutri, de a ve pote sucesce pe voi, ce bucuria preintipuita mi incantase anim'a de a ve vede pre voi barbati demni de iubirea conceptianiloru, dara mai vertosu inbracati cu fric'a lui Ddieu; ce doru cuviosu ardea in sinulu meu de a ve manuce pre voi in calea vietiei pana la aduncele mele betranetie, si a ve sucurge cu sfaturi sincere atunci, pe candu sperasem a fi radimatu de virtutea barbatiei vostre! Tote, tote aceste doruri, sperantie, si prevederi pline de desfetare s'au stersu acum; si voi ve vaietati, ca scutulu sinului parintiescu l'ati pierdu. Plangeti. plangeti lenga cosciugulu, ce inchide cadavrulu tatalui vostru, plangeti, ca se vi se astempere dorerea! Apoi inaltiati anim'a si mintea, deschideti buzele vostre spre rogatiune pentru mine, spre a cere iertare sufletului meu. Fiti supusi, ascultatori mamei, mai mariloru si antistiloru vostri, ca binecuventarea, ce vi-o dan, se fla rourata de ceriu. Ddieu se ve scutesca, si se ve binecvente cu darulu seu si cu iubirea sa. Se fiti ai lui Ddieu!

*Mam'a catra fi si fie:* (Partea aplicabile din cea precedinte, adeca: a tatalui catra fi si fie va pote premerge, adaugundu precum urmeza). Au nu v'am iubit pre voi, ca nime afara de Ddieu? Au nu v'am incalditu cu foculu amorului animei mele? Au nu v'am nutritu cu sangele veneloru mele? Au nu vedeati fericirea, ce o gustam din surisulu vostru angerescu? Au n'ati primitu intreg'a iubire a animei mele in nesatiulu sarutariloru vostre nevinovate? Seu deca crescurati mai marisiori, pote s'a mai astemperatu vapai'a iubirii maientiei catra voi? Oh nu! Au nu veghiam asupra totororu pasiloru vostri? nu mangaiam dorerile, nu stergeam lacrimile vostre? Au nu ostenisem in frangerea poteriloru mele de di de nopte pentru traiulu vostru bunu? Si pre zeditoriulu a tote cine? au nu eu v'am invetiatu a-lu cunosce si a-lu adora? Ah! isvorulu sangelui, ce

cercula prin venele vostre din anim'a mea a secatu acuma; inse iubirea mea ve va intempiná de nou in ceriuri: ajutati-me cu rogatiunile iubirii vostre fiesci etc.

*Fiulu séu fi'a catra parinti:* Ah! venerati sí preste tote iubittii mei parinti! câtu de curendu v'ati insielatu in sperantiele legate catra venitoriulu iubitului vostru fiu (fie)?! Éta mladitiór'a lastarita din amorulu sinului vostru, scutita de injuriile aerului, crescuta sub radiiele lucinde sí caldurose ale iubirii vostre parintiesci, acum rupta dela trupina, trentita la pamentu, vescediesce spre nimicire. Unde e fruptulu osteneleloru, unde e sujetulu iubirii vostre parintiesci? A apusu pentru totudeun'a lucéferulu, ce in diorile díleloru vostre ve indemnase a ve tredi la deprinderi roditorie! S'a luatu dela voi coron'a vietiei vostre! A peritu speranti'a, ce o legarati de plapand'a vietia a fiului (ficei) vostru! Voi iubittii mei parinti ati staruitu in implinirea detorintieloru parintiesci; m'ati laptatu, nutritu, crescutu, m'ati invetiatu pana acuma; dara câtu m'ati scutitu in iubirea ferbinte a animei vostre! sí eu — ah dorere! — inca nu vi-am potutu multiumí; ma pote, cà adese voiú fi megnitu anim'a vostra prin nepriceperea mea prunesca! Ve rogu cu umilintia, primiti sarutarea maneloru, ce vi o dà ultim'a ora, intre lacrima de dorere fiulu (fiec'a) vostru. Primiti orarea mea: ca ceriulu se ve roueze vietia cu alta bucuria, séu cu intruparea acelei bucurie dorite, ce ati repus'o in deplin'a surescere a fratiloru sí sororiloru mele remase in grigea vostra. Eu in patri'a mea noua sí eterna, in societatea alesiloru voiú rogá pre Ddieulu indurariloru pentru vietia vostra fericita, pentru penetinti'a vostra finale, sí pentru ca se dobenditi eternele bucurie. -- Ddieu se mangaie dorerile animei vostre!

*Catra frati, sorori (N. N.).* Pentru ce e asiá ferbinte sinulu? pentruce arde anim'a in vapai'a iubirii, deca ardiendu se topesce, deca flacar'a vietiei inceta atunci, candu braciile fratiesci ni sunt deschise spre imbracisare! Braciile de ce sunt amortite? buzele de ce sunt mute, atunci candu, fratii sí sororile venu plangundu, sí cerca, deca mai bate ore anim'a iubitoria a fratelui (serorei) loru, ce sta pe pragulu eternitatii? Ah iubiti frati sí sorori! la tote aceste respunsulu e o muta lacrimare!

Asiá e, iubittii mei! arvun'a iubirii nostre reciproce fú depusa in sinulu fericitiloru nostri parinti. Noi sub acel'asi scutu parintiescu amu vediutu primele radie ale sorelui; acelea-si sinuri materne ne-au laptatu; aceleasi sarutari ferbinti parintiesci amu gustratu, de ace'asi iubire, ace'asi ingrigire parintiesca ne amu bucuratu!

Ah fericitele dile ale nevinovatiei cu tote bucuriele loru au trecutu! sortea ne-a departatu dela scutulu parintiescu; departati decatra olalta, între tote calamitatile vietici petrecute atunci, noi totusi amu pastratu iubirea moscenita din parinti. Éta acuma inse o flacara de iubire s'a strinsu dintre voi, cà-ci o bope inghiaciata a suffatu peste ea; braciile iubirii au amortitu, nu ve voru cuprinde mai multu, buzele sunt inclise

sî reci sî mai multu nu ve voru sarutá. Pastrati rogu-ve suvenirea mea, mai alesu in rogatiunile vostre. Ceriulu se ve feresca de tote relele. Fiti mangaiarea parintiloru nostri! Ddiu se ve aiba in iubirea sa! . . .

*Catra consangeni* (N. N.) Intre tote calamitatile, caror'a sunt espusi moritorii, despartirea prin morte e comuna totororu. Prea iubiti consangeni (unchi, matusie, veri, verisore, nepoti, nepote, cumnati, cuscri, nanasi, fini sî fine etc.) Bine sciú, cá etern'a mea despartire decatra voi ati fí impededatu-o cu totu dorulu animei vostre ca pre o calamitate ne-acceptata. Tote, câte vi-au statu sub despusetiune sî in potere, ati probatu, ati plinitu pentru remanerea mea in vietia; inse vedeti, cá neci animosele vostre rogatiuni nu m'au mantuitu: sî voi acum dupa masur'a iubirii vostre geliti cu lacrimi de dorere apunerea mea. Dara nu se turbure anim'a voastra. Credeti in Ddiu, care e credintiosu apromisiuniloru sale. Mangaiati-ve, cá in poterea nefinita a rescumpararii de pe cruce, speru a partecipá sî eu de bucuri'a mantuirii, acastigate prin ace'asi rescumparare. Speru a vedé facia in facia marirea Parintelui cerescu, pre care lu-voiu rogá sî pentru etern'a voastra fericire insocitu de cet'a alesiloru lui. Feriti-ve de pecate, cercati pre Ddiu, sî iertati, ca se ve aflati iertati. Remaneti ai lui Ddiu!

Pre voi ve agraiescu acum amici, omeni buni, vecini (N. N.) sî pre toti, cari ati venitu cu anima doioasa sî intre lacrimi de compatimire a ve face partasi rogatiuniloru versate pentru mine, sî tristetiei celoru ce gelescu mutarea mea. Totu un'a sî aceasi ni este calea vietiei catra scopulu celu mai santu alu eternitatii. Veghiati cu totii, se nu perdeti calea catra acestu scopu. Veghiati pana e díua pana inca n'a apusu sorele díleloru vostre. Moriti peccatului, ca se viati lui Ddiu. Fia-ve placuta calea adeverului, a fricei lui Ddiu, sî a iubirii deapropelui. Impacati-ve cu deapropetele pana sunteti pe cale, nu cumva se scapati iertarea sî pacea, ce singura ve pote uní cu Ddiu, carele oftezu se ve primesca!

Éra Tu Dne Isuse, Rescumparatoriulu meu! pentru dorerile mortii Tale sî pentru rogatiunile santei sî prea curatei maicei Tale, primesce la tine seffletulu meu! Amin.

---

## **Predicele la mortu,** cari au concursu la premiulu alu doile.

### **II.**

La mortea unei mame veduve betrane.

„Éra Domnulu seu i-a dísu lui: bine, siervu bunu sî credintiosu, preste pucine ai fostu credintiosu, preste multe te voiu pune; intra intru bucuri'a Domnului teu!“

(Mat. XXV. 21).

Orisonulu se intuneca sî nuori grei acoperu lun'a, ca se nu si-reverse lumin'a sa preste rotogolulu pamentului, ceriulu crucisiatu de fulgere sî

sguduitu de tunete versa lacrimile sale in picuri de ploia, éra viforulu cumplitu sbiciuesce cu plesnele sale secularie arborii gradinei sí eta! esîndu gradinariulu in diori de dûca in gradina sa, privesce cu ochii scaldati in lacrime urmele triste ale viforului din noptea trecuta, vedîndu cã unu pomu betranu, care a fostu ani indelungati frumseti'a gradinei sale, e ruptu din radecine, sí prevalitu la pamentu. Gradinariulu uimitu in sentîri sí cufundatu in cugete adunce vedîndu priveliscea spaimentatoria, casiunata prin Domnulu naturei necuventatorie, candu si-inchipuiá pre Ddielu celu infricosiatu, arunca ochii asupra surceleloru sí pomiloru teneri resariti din ens'a-si radecin'a pomului celui betranu ruptu prin furi'a viforului, sí pascandu-si privirea pe fruptele frumose ale surceleloru sí pomiloru teneri, lacrimile lui, storse prin intristare, se prefacu in lacrime de mangaiare; pentru cã vede, cã prin rumperca pomului celui betranu. n'a disparutu cu totulu frumseti'a gradinei sale, ci cã ace'a este inlocuita prin mai multi pomi teneri esiti din ace'asi radecina!

Vieti'a vegetativa a arborelui fruptiferu ne infaciesieza forte nimeritu vietii'a omului vitale-spirituale. Scu, ve intrebú Iub. A.! ce este altuceva societatea omenesca, decãtu o gradina frumosa, éra omenii deosebiti sunt totu atãtia pomi fruptiferi (roditori), resaditi prin drept'a gradinariului Cerescu alui Ddiu pe acestu pamentu, in acést'a gradina asediata lenga valea lacrimeloru, ca vietii'a lorú se aduca fruptele manose ale fapteloru crescinesci, parte spre indulcirea omenimii parte pentru a se invrednici prin fruptele virtutiloru sale de o vietia fericita eterna, precum díce s. scriptura: „*Si voru esí cei ce au facutu cele bune intru invierea vietiei.*“ (Joanu V. 29.) Vietii'a pamentesca a omului facia cu cea venitoria ceresca este o nopte viforosa, éra mortea e pentru sufletulu nemoritoriu, invapaiatu de speranti'a invierii, reversarea dioriloru vietiei fitorie in eternu fericite. Deca e spaimentatoria priveliscea peririi in gradin'a naturei necuventatorie, cu cãtu mai infricosiata sí sguduitoria de medu'a pecatosului este scen'a mortii in gremiulu gradinei celei cuventatorie alui Cristosu?!

Eta Iub. A.! inaintea ochiloru nostrii jace desradecinatú din gradin'a vietiei unu pomu betranu, care si-a datu fruptele virtutiloru, datorate sufletului seu sí societatii omenesci. Ore pentru ce a incungiuratu atãtea facie intristate acestu sicriu doliosu? pentru ce margeleza atãtea lacrime preste aceste osaminte recite? Pentru cã jace inaintea nostra unu omu avutu? Mai multu! pentru cã a fostu unu omu iubitoriu de confratii sei? Mai insuflatoriu de respectu sí de pietate!... Pentru cã inaintea nostra stau remasitiile venerande ale unei mame adeveratu crestine! Cu ocasiunea acést'a trista dar' solena se meditãmu sí noi, Iub. A.! despre chiamarea cea inalta a mameloru; sí se vedemu ore mamele vécului nostru corespundu chiamarii acesteia spre a deveni demne de a portá numele de „mama“ sí a storce lacrime din ochii prunciloru sei?

Candă rosteseu numele de mama mi-se imple sufletulu de veneratiune catra acestu nume pretiuitu și santu, și nu aflu cuvinte destoinice pentru de a ve infacisiá, Iub. A.! intru tota marirea și stralucirca sa acestu nume, pre care lu-rostescu buzele fiacarui moritoriu cu o recunoscintia și dulcetia pia; pentru că spre resunarea acestui nume se deschidu antâia ora și buzele inocinti suridiatorie ale baiatului din léganu. Éra numele de mama e asiá de stralucitu pentru insemnetatea misiunii, ce au de a implini mamele! Demnitatea chiamarii mameloru s'a inaltiatu prin acea impregiurare, că Ddieu a folositu și folosesce mamele ca miediloce corespondiatorie spre ace'a, ca se latiesca pre întregulu rotogulu alu pamentului icon'a maririi ddieesci, adeca pre omu, asiá câtu sinulu mameloru in economi'a creatiunii a desiervitu de unu resadariu din care surcelele genului omenescu se se straplante in gradin'a vietiei pamentene. Dar numele de mama a ajunsu culmea gloriei și stralucirii sale mai virtosu prin ace'a, că ensusi Unulu-nascutu Fiulu lui Ddieu celu eternu s'a pogoritu din sinulu Parintelui Cerescu in sinulu unei mame alese din genulu omenescu, și din Prea curat'a Vergura Maria s'a nascutu, pentru rescumpararea némului omenescu din mortea eterna, și pentru intemeierea crescinetatii; asiá dara nu numai prin immultirea genului omenescu pe acestu pamentu, ci și prin latirea cuventului adeveralui eternu și alu rescumpararii omenimii a impartita prevedinti'a o rola insemnata mamei. Ci se descindemu mai aproape intru lamurirea demnitatii misiunii mameloru. Dulcele rescumparatoriu, Mantuitorulu nostru Isusu Cristosu candu si-a datu sufletulu in manele Tatalui Cerescu, pe altariulu crucii, a dîsu catra apostolulu, pre care lu-iubiá: „*Fiule eta mam'a ta!*“ ér catra Preacurat'a Vergura Maria: „*Mama eta fiulu teu!*“ Cuvintele aceste rostite catra Maic'a Santa, suna totororu maiceloru crestine, care si-au inaintea ochiloru modelulu celu santu alu vietiei nepetate alu Preacuratei Maice; pentru că prin aceste cuvinte rostite de pe naltîmea crucii mantuitorie catra Sant'a Sa Maica, Maic'a intemeiatoriului crescinetatii, crescerea primitiva a némului crestinescu o-a incredintiatu maiceloru crestine, ca ele se semene primele sementie ale cuventului adeveralui eternu in sufletele și animele fragede ale baiatiloru rupti din sufletulu de mama și nutriti la sinulu loru cu sangele animei de mama. Nu este chiamare mai inalta pusa pe umeri moritori, decâtu chiamarea unei mame crestine, carea voiesce a portá cu demnitate numele seu; pentru că mamele sunt sufletulu și temeli'a caseloru, familieloru, remnuriloru, natiuniloru, staturiloru și religiunii, cu unu cuventu, dela impregiurarea: cum si-implinescu mamele misiunea loru inalta, aterna infflorirea temporale a societatii omenesci și etern'a ei ferice, precum apare din cuvintele S. Scriptare: „*Muierile inticlepte au edificatu cas'a. éra cea fora de minte le a surpatu cu manele sale.*“ (Prov. XIV. 1). Totu S. Scriptura indegeta influinti'a decinatoria a muierii séu mamei adeverate in sinulu familiei sale dicundu: „*Muierca de treba face barbatului marire*“ (Prov. XI. 16.) și „*Din fruptulu dreptatii*

*crește pomul vietiei.*“ (Prov. XVI. 30.) In pieptulu nobile alu mameloru e depusa sementi'a in floririi natiuniloru, poporeloru și remnuriloru, precum totu simulu celu inveninatu alu mameloru aplecatu pe baiatii loru, pre cari i lapta, isvoresce torintele tristeloru eveniminte, cari sapa fundamentulu prosperitatii acelor'a, ma precum marturisesce istori'a, adesea cu totulu le-a menatu de pe surfaci'a pamentului in abisulu nimirii. Pentru că mamele dau familieloru capuri, natiuniloru conducatori, remnuriloru ostasi, beliduci, și domnitori, religiunii preoti! Asiá e! mamele au datu lumii: Alesandri, Traiani, Napoleoni; sciintieloru: Socrati, Ciceroni, Platoni, Virgiliu, Newtoni, Humboldi; religiunii: Grigorii, Vasiliu, Joani. Lumea adese cugeta, că crescerea intielesuale și morale a omului se incepe numai atunci candu incepe prunculu a inghití pulberea scoleloru; dupa parere mea; neci decum. Nu mi-este propusulu a desfasiurá Iub. A.! ce inriurintia are chiamarea mameloru in sfer'a altoru clasi ale omenimii; ci me voiu restringe a ve aretá, că ce sunt mamele, séu ce aru trebui se fia in sinulu poporului nostru romanu. Omulu inainte de a vedé lumin'a lumii petrece orecâteva lune in sinulu mamei sale, se desvolta, crește și se nutresce din sufletulu, sangele și poterile sufletesci și firesci ale mamei, sufla și resufla deodata cu mam'a sa; pentru ace'a insusirile morali si fizice, bune séu rele ale mamei, se stracora și in sangele și anim'a fruptului, séu embriului, care lu-porta in sinu; decumva va fi mam'a cumpetata in traiulu vietiei și in petreceri, decumva si-va infrená patimele spre manie, necuratia, betia și alte rele, și de va fi sufletulu ei invapaiatu de o religiositate esemplaria precum o admoneza S. Pavelu Apost. (I. Tim. II. 9., 10.) „*Asisderea și muierile cu ornatu de onore, cu sfiela, și cu buna datina se se imbrace pre sine, nu cu impletirea perului, au cu auru, au cu margaritarie, au cu haine scumpe; ci (precumu se cuvine muieriloru celoru ce se fagaduiescu temerii de Ddieu) cu fapte bune*“ va dá familiei și societatii crestinesci unu omu nou intregu, sufletesc si trupesc. Din contra, decumva mamele ducu o vietia nestemperata, decumva se supunu totororu patimeloru, decumva aluneca la pecatele necredintiei conjugali, decumva nutrescu in anim'a loru ura, mania si alte pecate: voru dá societatii — precum dovedesce esperiinti'a, omeni debili, necompacti, séu monstruri. Ér' unele patime séu morburi, ereditate dela mame, nu se potu cunosce câtu ce nasce omulu in lume, ci se vedescu mai tardiu, dupa ce se desvolta organele trupului; deunde urmeza, că vedemu in lume prunci-surdo-muti, schilavi, scrofulosi și cuprinsi cu alte boale, și atari prunci, séu se stingu din lume, séu remanu ca nescari membri putredi ai corpului sociale, și atari prunci in locu se fia ajutoriulu deapropelui formandu unu ochiu-tare in lantiuitulu societatii omenesci, se fia spre mairirea lui Ddieu și onorea parintiloru, devinu sarcin'a omenimii, rosínea parintiloru, și vestescu in lumea larga poterea lui Ddieu, care vedesce și pedepsesce din generatiune in generatiune pecatele parintiloru; pentru că:

„*Tota fapt'a o va aduce Ddieu la judecata, cu totu lucrulu trecut cu vederea, ori bunu, ori reu fia*“ (Ecles. XII. 14).

Ci se vedemu chiamarea mameloru crestine facia cu pruncii sei, dupa ce acesti'a incepu a se desvoltá. Mam'a nutrindu-si baiatul din sinulu seu, i-pandesse suriderile lui nevinorate; intre ea si baiatul ei, care gangaie, se forma o limba tainica, pentru altii neprecepta, dar loru intielesa, acést'a e limb'a animei. Mam'a fiindu in atingere nemiedilocita cu baiatul seu, pote urmari cele mai d'antâiu semne ale desvoltarii intielesuali si morali ale baiatului; pentru ace'a, fiindu baiatul in stare de a rosti numele de „mama“, se lu invetie a pronuncia numele santu alu lui Ddieu, alu Mantuitoriu lui nostru Isusu Cristosu, si alu Preacuratei Vergure Maria, si aducandu-si a minte, cá chiamarea mameloru este nu numai a inmurti, ci a si cresce genulu omenescu, urmand esemplulu Preacuratei Vergure, loculu primu unde si-introducu pre pruncii sei trebue sa fia s. baserica. Asiá e Iub. A. ! in baserica unde au inchiaiatu s. legatura a casatoriei, acolo trebue se si-introduca mamele fruptulu credintiei conjugali, ca in pamentulu ravenu alu animei tenere se se semene antâi'a data sementi'a curata a cuventului ddieescu, si ochii nevinovati ai prunciloru inainte de a i amagi lumca se se indulcesca de frumseti'a casei Domnului. Mai incolo, dupa-ce a ajunsu pruncii la etatea preceperii, se i dee la scola, carea e resadariulu, din care surcelele invetiaturei ddieesci si ale virtutiloru crestinesci se straplanta pe intreg'a cariera a moritoriului, si sufletulu si anim'a infranta de sarcin'a caletoriei pamentene, si-afia repausu sub umbr'a loru. Éra dupa ce s'a invescutu mintea si anim'a prunciloru cu invetiaturele recerute, detori'a mameloru este a conduce pasii filoru sei in aren'a vietiei sociali, a departá dela densii societatile nerelegiose si scandalose, a nu le iertá se bata jocurile, siedietorile, unde tenerimea se invenineza de cele mai feliurite pecate, si in urma si-perde si liliulu curatiei animei. Se si-aduca a minte mamele, cá neamiculu celu mai mare alu nevinovatiei sufletesci, adeca pecatulu necuratiei, in ace'a etate a vietiei omenesci si-redica sabi'a asupra genului omenescu, candu acela e nepatitu, nestatornicu, si se clatina ca tresti'a inaintea furtuneloru turbate ale patimeloru. Totu odata se si-aduca a minte mamele, cá anim'a e pecatu celu mai intimu amicu, pe atât'a si celu mai inversiunatu neamicu alu omului. Anim'a omului se pote asemená unei ospetarie, unde se coaduna si calatori cu intentiuni bune, dar' si de aceia, cari si-au propusu se despoie séu se ucida pre cei buni: asiá si anim'a omului nutresce in sine cele mai curate si nobili sentieminte, dar' si de acele, cari nadusiescu cu totulu pre cele bune; pentru ace'a mamele sunt detorie a pandi desvoltarea sentieminteloru si insusíloru prunciloru; dar mai vertosu a fiiloru sale, pre cele bune se le guverne spre bine, éra cele stricatiose se le sterpesca cu totulu. Mamele sunt angerii paditori ai prunciloru sei, dela ele va cere judecatoriulu celu dreptu dare de sama: cá ore n'au conclucratu prin negrigire si repasare, de si-au pierdutu pruncii

sî mai vertosu fiele loru nevinovati'a animei; pentru ace'a vietii loru casnica, familiara sî sociale trebuie se fia oclind'a moralitatii nepetate, precum dice scriptur'a „*Ca sî sorele resarindu in lume intru naltimea lui Ddieu, asiá sî muiera inticlepta infrumsetieza cas'a sa*“ (Ecles. XXVI) fiindu cá arare ori se intempla ca esemplulu moralitatii bune séu rele ale mamei se nu se tiparesca cu totul in anim'a cea mole ca cer'a a fielorlu sale.

O santa detorintia a mamelor romane este, ca deodata cu laptele loru se stracore in anim'a baietiloru sei amorea mamei celei dulci comune a natiunii, sî depe buzele loru inbitorie se insuffle in piepturile fragede ale baiatiloru spiretulu amorii catra limb'a natiunale; pentru cá se scie mamele romane, cá natiunea, — mam'a cea fidela — le-a stersu lacrimelmele loru mestecate cu sudori cruute, candu — in trecutulu celu tristu — portá nu numai arsitii'a dilei, ci sî léganulu baiatiloru in capurile sale; deci sî natiunea pretinde cu totu dreptulu dela mame, ca capulu ei, care a portatu atátia seclii cu resemnatiune sî eroismu nemai auditu cunun'a martiriului, se se se infrumsetieze in venitoriu cu cunun'a maririi impletita din florile generatiunii noue, resarite din sinurile mamelorlu romane.

Acum Iub. A! si voi mame crestine! se intrati, standu lenga si-criulu doliosu alu unei mame adeverate, in adunculu animei vostre, sî se ve intrebati cunoscentii'a, pre acestu judecatoriu dreptu sî nepartinitoriu, dar totu odata amicu sinceru: cá mamele vécului nostru sî in deosebi voi, impliniti-ve ore chiamarea cea inalta sî de mare insemnietate? sî inea facia cu unu poporu ca acel'a, care fiindu pana acuma delasatu in capriciulu sortii, ascepta dela voi se cresceti relegiunii sî natiunii o generatiune noua plina de poteri vitali, spiretual, carea se fia in stare a i intemeiá unu venitoriu mai ferice sî infloritoriu, unu venitoriu demnu de santi'a relegiunii sî marirea numelui natiunii nostre?! Raspundeti voi mame dela cari ascepta natiunea ca se i depuneti fundamentulu fericii sî se i urditi procedur'a renascerii!

Séu dora voi in locu de a cresce natiunii, relegiunii sî societatii omenesci fii si fiie devotate prosperitatii acelor'a, ati crescutu fere selbaticice, monstri fora sufletu sî anima, stracorandu veninulu nemoralitatii in sangele loru inca pana candu i ati portatu in sinulu vostru, care mai tare semena unei pescere de pasiuni nedumerite, decátu unui sinu de mama pia, care trebuie se fia asemene unei gradine infrumsetiate cu florile mirositorie sî cu pomele dulci ale sentírilorlu sî virtutilorlu crescinesci. Voi ve introduceti fielele vostre antái'a data nu in s. baserica nu in scola, ci in lume sî in jocuri, ca se se indulcesca antái'u de lume, nu de cas'a Domnului; sî in locu se sterpiti patimele rele, séu se infrenati sî se conduceti intieleptiesce sentiemintele fielorlu vostre, le interitati, pentru cá le dati voia libera se lucre de capulu loru, ba pre acea fia o tieneti mai de buna sperantia, carea se arunca in latuurile desiertatiunilorlu lumesci mai de tempuriu, voi ve lasati fielele vostre — celu mai scumpu tesauru alu so-



cietatii omenesci — ca se petreca cu noptile intregi in siedietori; apoi deca si-calca in petiore curati'a sufletesca si trupesca, cum voru fi in stare a deveni mamele adeverate ale generatiunii venitorie? Cum voru poté dá — ca mame fiitorie — vietia sanetosa prunciloru sei, fiindu densele o tiesatura de ose gole enervate, mengite cu rumenele. . . . Fiindu stinsa din animele vescede ale fiiloru vostre faci'a relegiunii si a virtutiloru, cum voru poté straplantá in anim'a generatiunii venitorie schinteu'a credintiei si a moralitatii?! Ce are de acceptatu dela prunciu vestii — ast-feliu crescuti — natiunea, patri'a, relegiunea si marirea lui Ddieu, carele dupa atátea haruri versate in prisosintia peste omenime, asepta, ca numele lui celu prea santu se se maresca pe pamentu prin virtutile omeniloru crestini, cari sunt tipulu lui Ddieu. Despre prunciu vestrii nu va poté eschiamá venitorimea: „*Fericitu e pantecele, care te-a portatu, si titiele, cari ai suptu!*“ ci blastematu e sinulu care v'a nascutu!

Iub. A.! Dupa ce si intemplarea acést'a trista inca ne convinge despre adeverulu doveditu prin esperiinti'a de tote dilele si espresu in suspinulu psalmistului: „*Cine este omulu, carele va fi viu, si se nu veda morte.*“ (Ps. LXXXVIII. 47). Éra de alta parte, fiindu convinsu, cá neci un'a dintre voi, mame crestine, nu doresce, ca atunci candu va resuná celu din urma brugiu aruncatu in mormentulu vostru, se resune si numele vostre mai pe urma in sinulu familiei vostre si a societatii crestine, ci se vieze numele vostru pe pamentu intrupatu in surcele animei vostre crescute de madularie folositorie societatii omenesci, castigati-ve nemorirea numelui pe pamentu si a sufletului in ceriu! Inse unde, si cu ce litere veti scobi numele vostre, ca se nu le sterga man'a neindurata a tempului? Depe monuminte de marmore séu de brontiu va sterge tempulu literele de auru, in urma si monumintele le va derimá si cu ele va peri si numele vostru. Aci veti lasá de pomenire averi mari prunciloru vestrii? Oh desiertatiunea desiertatiuniloru! Dar nu sciti voi, cá averea in man'a prunciloru necrescuti este sabi'a ace'a, cu carea ei ensii si-ucidu adese fericirea loru temporana si eterna. Me veti intrebá: unde vomu inscrie dara numele vostru, ca se nu dispara cu cea din urma vaietare si lacrima? Le veti scrie cu penelulu amorei de maica pe altariulu sufletului si animei prunciloru vestri, prin crescere crescinesca; le veti inscrie in animele loru cu acele litere divine, cu cari e scrisa cartea fericirii, adeca cu virtutile crestinesci; le veti inscrie in memori'a loru cu invetiaturele poftite de catra cerintiele vécului si de catra starea delasata a sermaneii nostre natiuni. Luati esemplu dela acést'a mama repausata, carea de si i-a croitu provedinti'a misiunea de a portá jugulu celu amaru alu veduviei in miediloculu vostru, totusi a datu totororu prunciloru sei o crescere crestinesca si cetetianesca potrivita starii loru, asiá cátu toti au devenitu de onore familiei, madularie folositorie comunitatii si societatii omenesci, si fi si fiie credintiose relegiunii si natiunii. Éca acum ve impreunati lacrimelle vostre cu lacrimelle acestei

familie gelnice, carea si-a pierdut mam'a adeverata, si ve nesuti a spalá prin lacrimile caintiei adeverate pet'a trecutului celui intunecat, sub alu carui blastemu amu gemutu cu totii. Geliti tempulu celu piertutu, care nu l'ati folositu spre crescerea morale si desvoltarea intielesuale a familielor vostre si a némului nostru pana acum delasatu, ca asiá odiniora si pe osamintele vostre se stralucosca lacrimile de recunoscintia fiesca ale familiei vostre. — In urma, tu gelnica familia, adunata in giurulu trupinei tale celei dulci, dà multiamita ceriului, cà a versatu rou'a binecuventarii peste arborele teu si ti-a ajutat, sugundu vietii'a vitale spiretuale din trupin'a acést'a, de ti-ai impletitu cunun'a virtutiloru! Impletesce si a dou'a cununa din margelele cele mai pretiuite ale animei omenesci, din lacrimile fiesci; cà acést'a maica in resplat'a sangelui, din care te-a nascutu si cu care te-a nutritu si crescutu, e multiamita cu orecâte-va picuri de lacrimile versate peste osamintele-i struncinate de fatalitatile vietiei!

Éra tu sufletu de maica! binecuventatu cu atâtea virtuti viue, mergi inaintea judecatoriului celui dreptu, si asculta din gur'a lui domnediesca judecat'a sortii tale celei eterne: „*Veniti binecuventatii parintelui meu mosceniti imperati'a, carea e gatita voue dela intemeiarea lumii!*“ (Mat. XXV. 34). Amin.

### I e r t a t i u n i .

1) Intristati ascultatori! Scimu, cà este o unire si impartasire spiretuale si in regiunea sublima a sufleteloru nemoritorie; sufletulu acestei mame veduve acum planeza in imperati'a spireteloru; acolo intelnindu umbrele chiarificate ale fostului seu consociu odiniora intru portarea jugului vietiei, se intorce catra densulu, si i dice: Mi-pare bine prea amatulu meu sociu de revederea ta cea stralucita spiretuale! Multiamita Domnului! cà a luat si depe umerii mei sarcin'a cea grea a vietiei pamentene, si dupa ce am innotatu si eu prin valurile spumegande ale vietiei, ajungundu tiermurii vietiei eterne, ne-a unitu éراسi sufletele nostre prin nunt'a cea ceresca!

2) *Dela fi si fie:* Acum reprivesce in lume, cu ochii scaldati in lacrimile ferbinti ale suferintiei, si cuventa in sufletu catra aceia, pre cari i-a lasatu inca in lupt'a vietiei pamentene, si dice: Amatii mei fii si dulcile mele fie! Voi scumpele surcele ale animei mele! Nefericitu este acel'a, care si-perde maic'a sa inainte de a senti dulcetii'a sarutarii sante de mama, si inainte de a se incaldí la pieptulu aprinsu de foculu amorii de mama! Din contra ferice de voi, pue cari v'am nascutu, v'am crescutu cu tota iubirea, ce a pusu Ddieu in anim'a mamei; v'am laptatu la sinulu meu, si am petrecutu nopti lungi lenga leganulu vostru, tramitiendu rogatiuni catra tronulu induratului Ddieu; ca sperantiele animei mele, ce le sugeam din zembetele nevinovate ale buzelor vostre, se mi le implinesca in venitoriulu vostru; v'am acoperitu cu aripele mele pana

ce invescuti cu armele credintei și creșterii creștinesci ati esitu în lupt'a cea neîntrerupta a vieții. Ve rostesc multămită pentru amorea și alipirea fișca, dar mai vertosu că m'ati ascultat. Țra acum deca voiti, ca remasitiile mele recite se si-afle repausu în acestu alu doilea leganu alu micu, și ca sufletulu meu se nu fia turburatu în odin'a sa eterna, carea spereza a o dobândi dela Mantuitoriului seu, primiti sfatulu meu: Iubiti-ve unii pre alții și pre Domnedieu mai pre susu de tote! Ca se ve cunosca lumca, că sunteți frați și sorori. Eu me despartiescu de voi, dar pre voi totusi nu ve lasu orfani, pentru că ve lasu voue cu limba de morte, de mame: pre S. Maica baserica, și pre mam'a nostra natiune; foculu iubirii, care a arsu pe altariulu animei vostre pentru mine, pastrati-lu! ma lu mai atitiati inca întru onorea și mangaiarea acestoru doue maice. — Țra acum reprimiti dela mine sarutarea ace'a, cu carea v'am imbracisiatu totu deun'a în vieția. Fiti sanetosi și mie iertatori!

3) *Dela frați și sorori*: De și trupulu meu garboritu sub sarcin'a aniloru a fostu langeditu, totusi legaturele animei, cu cari ati fostu uniti catra mine voi amatii mei frați și amatele mele sorori au cuprinsu o anima de sora forte teneru sentitoria, și inca cu atât'a mai virtosu, că-ci cu voi am fostu portata pe braciile aceleiasi mame și crescuta la ace'asi vetra parintiesca. — În voi mi-am aflatu mangaiarea vieții la dulce și amaru; deci ve multiamescu și voue pentru sinceritatea amarei fratiesci, ale carei radie au imprasciatu nuorii intristarii și grigiloru lumesci de multe ori de pe fruntea-mi ineretita de furtunele vieții. Amorea dovedita catra mine vi-o resplatesca Parintele indurariloru din isvorulu haruriloru sale nemarginite. Orizonulu vieții se ve fia seuinu și sorele fericirii se nu apuna de pe acel'a neci odata. Ve rogu pastrati și numelui meu în anim'a voștra unu anghia, și în cunun'a rogatiuniloru vostre impletiti și numele meu, ca Ddieu se mi-fia induratu, Țra voi iertatori!

4) *Dela gineri și nurori*: Catra voi mi-tientescu ochii sufletului meu, multu amatii mei gineri, și nurori! Cu voi inca m'a unitu o legatura dulce de mama, și rumperea aceleia decatra anemele vostre mi-a casiu-natu mare gele. Pre voi inca v'a invrednicitu Ddieu de a luă asupra-ve chiamarea santa de parinti, și a infrumsetiatu arborele vieții vostre cu florile credintei casnice; deci ve oftezu ace'a, dupa ce inseteza sufletulu voștru celu parintiescu, adeca: se ve poteti cresce baiatii asiá, câtu se devina membri folositori relegiunii, natiunii și societatii omenesci, ca asiá din florile vieții vostre se ve poteti impleti cunun'a nemoririi numelui voștru. Domnedieu și harulu lui celu santu se fia cu voi; ora pre mine, carea vietuindu în lume vi-am gresitu, se me iertati și ve rogati Domnului pentru repausulu sufletului meu!

5) *Dela veri și vere, nepoti și nepote*. Deca privescu cu ochii sufletului meu, în giurulu locului, care l'a ocupatu arborele vieții mele în gradin'a vieții, vedu o multime de pomi, parte infrumsetiati cu frupte, parte in floriti, parte inca numai surcele crude, și mi-spune anim'a cea

doiosa: vedi aci sunt verii, verele, nepotii și nepotele tale! Atunci mi se împle sufletulu de recunoscintia pia catra Parintele cerescu, multiamindu-i din adunculu animei, că m'a invrednicitu a vedé pre fii filoruu mei! Éra pentru voi prea amatii mei, și amatele mele! Voiu rogá nencetatu pre bunulu Ddieu, ca nutriti prin rou'a daruriloru ceresci și incalditi prin foculu iubirii legii ddieesci, se ve tiena intru multi ani! se poteti fi frumseti'a gradinei vietiei spre marirea aceiua, care a resadit'o pe acestu pamentu! ér sufletulu mieu celu sentitoriu și anim'a-mi iubitoria se nu le dati uitarii, ei se le pastrati in rogatiunile vostre!

6) *Dela aceea, cu cari a fostu in legatur'a afinitatii, — dela amici și vecini, și dela tota adunarea:* Din ce daruiesce Ddieu omului o vietia mai indelungata pe acestu pamentu, din aceea se impartasiesce in mai multe bunetati primite din man'a lui Ddieu și a societatii omenesci, și prin urmare: cu atât'a mai ramurita i este și obligatiunea de recunoscintia facia cu Parintele cerescu și cu societatea omenesca. Dreptu ace'a, deca reprivescu peste carier'a cea lunga de 80 ani ai vietiei mele pamentene, mi-aducu a minte ba in sufletu ve vedu amatii mei afini și dulcele mele afine! cum, decâte ori, și cu câta amore m'ati intempinatu și voi in carier'a vietiei, candu portam sarcin'a și jugulu amarului, și prin mangaiare dulce mi-ati stersu lacrimelile și sudorile crunte. Deci multiamita, mare multiamita și voue! intindeti-mi, ve rogu, drept'a de impacatiune, deca vi-am gresitu și me iertati, éra pentru sufletulu mieu fiti rogatori! Asemenea si-aduce a minte de amicii și amicele sale, vecini și vecine, și dice: Dupa ce a esitu sufletulu mieu din catusiele trupului tiranu și reprivesce peste vietia trecuta, cunosce și se convinge, câtu de pretiuita este amiceti'a adeverata. Voi, cu cari me-am jocatuu in prunci'a nevinovata, voi, cu cari laolalta m'am insielatu in tenereti'a desierta, voi, cu cari laolalta m'am desamagitu in betranetiele carunte, nu m'ati lasatu se cadu in desperatiune neci dupa ce am caduutu la patulu doreriloru mortii, ei urmandu legea Domnului m'ati cercetatu, mangaiatu și imbarbatatu spre lupt'a cea hotaritoria a mortii. Deci ve multiamescu pentru amiceti'a sincera și ve rogu se mi-intindeti inca odata dreptele vostre, ca in semnu de remasu bunu se le stringu catra sufletulu mieu și acum plinu de dragoste; că-ci sciti voi bine, că dragostea nu pere. Ddieu și scutulu darului seu se remana cu voi!

In urma cautandu in giurulu seu sufletulu mamei, carea si-ie remasu bunu dela lume, vede o adunare numerosa cu facie scaldate in lacrime dorerose, din barbati, femee, betrani, juni și baiati, și le cuventa astu feliu: Pentru ce v'ati coadunatu intr' unu numeru asiá mare? Ce ati esitu a vedé? Sieriulu acestu de scanduri, in care jacu nesce ose reci, adi mane fiitoriulu nutrementu alu vermiloru și putrediunea pamentului?! Pentru ce versati atât'ea lacrime? pentru mine, carea m'am eliberatu din lantiurile vietiei și ale pecatului?

Oh! ba nu! Scopulu adunarii vostre e cu multu mai sublimu, voi

ati' esitu ca se dati unu testimoniu invederatu despre credinti'a voastra adesea impumnata de cet'a necredintiosiloru, adeca, cã sufletulu omului e memoritoriu. Ve-ati infaciasiatu, ca in sufletu se schimbati câte-va cuvinte de despartire cu sufletulu meu; pentru cã in comunitatea voastra mi-am petrecutu cursulu vietiei mele pamentene. Ve multiamescu pentru onorea facuta mie. Inse fiindu cã spre a pecatui, e destulu a fi omu in lume, ve rogu, ca adunandu-ve in cas'a Ddielui celui viu unde eu cu voi dimpreuna adese mi-tramiteamu suspinurile si rogatiunile catra tronulu cerescu, se impreunati rogatiunile vostre cu sacrificiulu numelui nevinovatu aducandu pe s. altariu; ca dulcele Rescumparatoriu „*Care nu voiesce mortea peccatosului, ci ca se se intorca si se fia viu*“ se se indure, a da fericire eterna sufletului meu spalatu de pecate in sangele lui celu ddicoscu. Era decumva pre cutare dintre voi l'am intristatu seu scandalisatu, fiti buni si me iertati! Domne Isuse Cristose! dulcele meu Rescumparatoriu, care ai deschisu ceriulu telhariului celui ce s'a intorsu catra tine pe cruce, primesc si sufletulu meu, care a portatu jugulu si crucea ta, intru imporatia ta ceresca! Amin.

---

## Intru o noapte viforosa.

(Din poesiele mele mai vechie).

---

Este-o noapte viforosa;  
La feresta eu privescu,  
Si la tier'a mea doiosa  
Ochii-mi ageru i tientescu.  
Si cum stau, si cum privescu,  
Grele chinuri me muncescu.

\*

Ventulu bate cu mania  
Peste agrii semenati;  
Plange vale si campia,  
Stencele gemu pe carpati. —  
Dor' le-apesa-a ta dorere,  
Scumpa tier-a-a gintii mele?

\*

Grei nuori se-aduna, tota  
Bolt'a-in negru o 'nvelescu;  
Par' ca-su uriasi, ce nota  
Pe-oceanulu celu cerescu. —  
Dor' suspinulu teu i mena,  
Dulce gintea mea romana?

Sî'n acést'a-intunecime,  
Ce te 'nsuffla cu fiori,  
Peste ceriu cu rapedime  
Fuge-unu fulgeru trecatoriu. —  
Ore nu-i elu vre-o schintea,  
Din stravechia glori'a ta?

\*

Pintre nuori câte odata  
Lun'a scote fruntea sa;  
Ah! cum semenati la-olalta  
Patiminda gintea mea!  
Par' cà-i palid'a ta facia  
De sub velulu de tristetia!

\*

Pieru nuorii, mfi de stele  
Ardu pe ceriulu celu seninu;  
Tempulu sterge-ori-ce dorere,  
Ori-ce vaiu, ori-ce suspinu. —  
Sterge-a Domnulu si-a ta gele,  
Scumpa tiera-a gintii mele!

(Oradea-mare 1863). / Central University Library Cluj

Justinu Popfii.

## M i s c e l a n e.

*Poterea vrăgîului.* O baba, carea eră indesată de superstitiune (credintia desierta) avea scrisu pe o cedula o descantatura fora neci unu capu, carea eră se ajute la dorere de ochi. Betran'a superstitiosa merse cu acésta cartia la unu studentu, ca se i descria de nou minunea, ce eră scrisa acolo. Studentulu siugubetiú precepú tota nebuni'a credintiei desierte, si scrise pe o alta cedula, nu ce eră scrisu pe cea d'antâiu ci urmatoriele cuvinte: „Diabolus tibi oculos eruat et foramina limo repleat!“ — adeca: „diavolulu se ti-scota ochii si cavaunele loru se ti le impla cu tina!“ Betran'a nesciindu latinesce, luà cedul'a, si o portá cu mare eylvia legata la grunazi. In scurtu pierdú dorerea de ochi, si merse la studentu se i multiimesca. Acest'a rise bine si o indrumà la altulu se i esplice cuprinsulu scrisorii miraculose. Se ti-inchipuiesci apoi spaim'a betranei, candu aflà ce lucru de afurisania a portatu ea la gûtu. Apoi mai creda cine are poffa in poterea vrăgiuriloru acolo unde vindeca natur'a din vointi'a lui Ddiu. — Bab'a n'a mai amblatu dupa bazaconie. —

*Sî apoi?* Petrecundu odiniora S. Filipu Neri intr'o cetate, in carea eră o universitate renumita, vení la densulu unu teneru, pre carele lu-cunoscea mai de multu, si plinu de bucuria i spuse, cà acum i s'a

implinitu dorulu ferbinte, de pote studiá drepturile: cum a alesu elu spre acestu scopu universitatea de acolo, si cum nu va se crutie nici diligintia nici ostenela spre a poté terminá studiele cátu mai curundu si mai bine. Santulu barbatu ascultá cu multa paciintia si amicitate pre tenerulu, care i povestea cu elocintia lata si vaga a junctiei. Candu gatá junele, díse: „Si apoi, deca vei fi terminatu studiele, ce se va intemplá apoi?“ „Apoi voiu castigá palari'a de doctoriu“ díse junele. „Si apoi?“ intrebá éra santulu. „Si apoi“ continuá tenerulu, „voiu duce procese multe si incalcite; voiu atrage ántentiunea publica asupra mea prin elocintia, zelu, eruditiune si agerime de minte; si asiá me voiu face omu vestitu.“ „Si apoi?“ intrebá mai departe santulu. „Si apoi“ díse junele, „si apoi in tota intemplarea mi-voru increde vre unu oficiu publicu onerabile; si voiu se ajungu la bani si avere.“ „Si apoi?“ intrebá santulu éra „Si apoi?“ reluá tenerulu cuventulu, apoi voiu duce in demnitate si avutia o vietia ténita si onesta, si cu linisce voiu poté asceptá o betranetia voiosa. „Si apoi?“ intrebá éra santulu „Si apoi“ díse tenerulu, „si apoi — apoi — apoi voiu morí.“ Sant. Filipu si-naltia vocea si intrebá mai departe: „Si apoi?“ — Inse junele nu respunse la acést'a. Cu capulu plecatu merse mai departe; ca fulgerului i-a trecutu prin sufletu unu cugetu nou — si apoi? In scurtu dupa ace'a pasi in cinulu preotiescu; si duse o vietia pia.

*Misericordi'a la pagani.* Imperatului Titu i amintira odata amiciei, cá nu trebue se fia asiá liberalu catra geluitori; elu respunse: „De la unu principe nu e iertatu se merga nimone intristatu!“ Totu acest'a díse odata la cina, aducundu-si a minte, cá in ace'a di nu facuse nimenui vre unu bine: „Amiciloru! am pierdutu o di!“ Ahd-el-Motolleb, principe din Meca, estinse liberalitatea sa nu numai asupra omeniloru ci si asupra animaleloru. Intr'o di anumita din fiacare luna saturá pre toti seracii din cetate, adunandu-i pe acoperisiulu lespediu alu palatiulu seu, si demandá servitoriloru sei, se porte nutrementu pe tote verfurile dealuriloru pentru animalele selbatice. — Pitagora, la intrebarea, cum potu deveni omenii asemene dieiloru? respunse: Deca iubescu dreptatea si impartu binefaceri.“ — Seneca serie: „Celu ce spondeza binefaceri, semena dieiloru; éra celu ce poftesce respata pentru ele, camatariloru.“ Aiurea díce: „Deca voiesci se imitezí pre diei, dá si celoru nemultiamitori! Cà-ci sorele resare si pentru cei rei, si marea se deschide si pentru pirati (hoti pe mare).“

**Nrulu 15 si 16 va urmá peste pucinu.**

**Cu esemplarie complete potemu sierbi inca de la inceputulu anului.**

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popliu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradca-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.